

TARA DE MĂINE

„Noi urmărim un Stat nou, un Stat organic, expresie politică a realităților naționale, a tuturor forțelor vii ale națiunii, a tuturor claselor producătoare — toate având o coloană vertebrală țărănimea; și pe acest Stat noi l-am numit Stat național-țărănesc.“

ION MIHALACHE

SUMAR:

Specificul ardelenesc în gândirea și acțiunea național-țărănistă	Victor Jinga
1 Decembrie 1918	Prof. Valeriu Moldovan
Politica muncitorească și țărănimea	Ioan Oancea-Ursu
Satul ca unitate economică	Augustin Tătaru
Frământările internaționale și politica noastră externă	Axente Sever Banciu
Spre dreptate socială	Adrian Mihalca
Schimbarea atitudinii clasei muncitoare față de țărănime	Moldovan E. Roman
Insemnări	* * *
Școala dela Câmpulung	* * *
Recenzii	* * *

REVISTĂ SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ

EXEMPLARUL 5 LEI

Apare lunar la Cluj, sub conducerea unui comitet

Gheorghe Brânduş : Valorificarea muncii și raționalizarea gospodăriei țărănești. Biblioteca populară a Asoc. „Astra”, 1934. Pag. 88. Prețul 5 lei.

Deși — la prima vedere — cartea d-lui Gh. Brânduş are caracteristica de a nu te interesa, totuși — după ce ai răsfoit-o — vezi că interesantul material te-l prezintă autorul, scris în graiul popular, face parte din cadrul celor mai dificile probleme ale crizei de azi : problemele agrare.

Pornind dela unele premise adevărate, d. Brânduş, nu numai că explică cu o deosebită dexteritate termenii grei și confuzi, dar analizează în așa fel că, oricine estește această carte, rămâne cu noțiuni clare și bine stabilite. Înțelege, ce este aceea valorificare, pe care autorul o explică chiar în prima pagină în felul următor : El (cuvântul valorificare) înseamnă „a pune în valoare, adică a face astfel, ca munca țărănească să aducă o cât mai mare răsplată”, sau cum explică cuvântul raționalizarea muncii, care „constă în înlăturarea mișcărilor de prisos și în găsirea unor instrumente sau a unor mijloace, de cari folosindu-se muncitorul, să lucreze în condițiuni mai neobisnoite, pentru ca să poată rezista muncii un timp mai îndelungat.”

Trecând dela aceste aprecieri de ordin general, la problema în sine a gospodăriei țărănești, vedem cum în primele capitole autorul se ocupă de felul cum a fost valorificată munca țăranului până în prezent, făcând o deosebire între valorificarea dinainte de război și cea de după război. Deosebirea între aceste două perioade constă în faptul, că valorificarea muncii țărănești este dependentă de prețul produselor respective și în consecință în epoca în care cerealele aveau preț urcat și munca țăranului era bine plătită. Azi, când criza a dezorganizat agricultura în așa fel, că am ajuns la tragedia grâului — sigur — că și munca țăranului este foarte prost valorificată.

Ajungând la această situație, autorul analizează problema muncii țărănești și cum s'a ajuns — dela prețul scăzut al cerealelor, deci dela nerentabilitatea muncii în agricultură — la ideea de raționalizare a muncii nu numai în industrie, dar și în agricultură. Amintește pe Taylor și Fayol, cari s'au ocupat mai mult cu problema raționalizării muncii.

Dela această problemă a muncii, autorul trece la problema produselor rezultate dintr'o muncă raționalizată. Astfel ajunge la normalizare (produse multe, bune și eftine) și la standardizare, care înseamnă producerea tuturor obiectelor și mărfurilor la fel cu un model de cea mai bună calitate.

Din aceste probleme de ordin general rezultă, că valorificarea muncii țărănești este dependentă și de sistemul muncii și de calitatea produselor și mai ales de valoarea de cost a acestor produse.

Autorul analizează mai departe producția la ha. în România și în țările vecine și arată cum noi — cu pământul cel mai bun — suntem în privința produc-

ției la ha., ultimii. Pentru a putea mări producția la ha., trebuie să ținem seamă de : aratul la vreme, uneltele țăranului să fie multe și bune, aratul să fie adânc, recolta să fie făcută la timp, etc. Numai când produsele țărănești vor ținea cont de toate elementele cari condiționează o valorificare optimă, numai atunci situația se va putea îmbunătăți.

În capitolul ultim d. Gh. Brânduş analizează problema raționalizării gospodăriei țărănești în funcție de toate posibilitățile de producție ale țăranului. Pe lângă raționalizarea agriculturii, pe care autorul o vede posibilă prin cooperatie, se ocupă și de creșterea păsărilor, creșterea vitelor, grădinaritul, albinăritul, etc.

Cartea d-lui Brânduş este foarte utilă pentru agricultori, prin felul și claritatea cu care tratează problemele, cu atât mai mult, cu cât aceste probleme — din snobism — se tratează numai cu o alură științifică și greu de înțeles.

Augustin Tătaru

Dr. Petre Râmneanțu : Studiu asupra depopulării Banatului. Cauzele depopulării. Partea I. Rezultatele anchetei demografice din comuna Vărădia, jud. Caras. Cluj, 1935.

Studiul d-lui dr. P. Râmneanțu e merit să atragă atenția asupra unor chestiuni de mare importanță națională și socială în ce privește prezentul, dar mai ales viitorul populațiunii bănățene, dat fiind fenomenul de depopulare, ce se observă din statisticile mișcării populației acelei provincii. Autorul, prin statistica fenomenelor demografice, face să cunoaștem agonia populațiunii bănățene și prin raportarea la starea economică, socială, culturală și igienică, prin anchetă minuțioasă și riguros științifică cercetează cauzele depopulării, pentru a putea găsi căile de îndreptare.

Deocamdată ne dă rezultatele anchetei din comuna Vărădia, ca o comună în care depopularea e produsă prin lipsă de excedent natural, urmând să ne dea rezultatele anchetei dintr'o comună în care depopularea se produce prin emigrare și din una în care depopularea se produce pe amândouă aceste căi.

D. Dr. P. Râmneanțu, pentru a cunoaște întreg mediul comunei, începe prin o expunere a istoricului comunei, a situației geografice, averii comunei, trecând apoi la populație, care se reduce continuu dela 1869 încoace. (În 1869 populația comunei a fost de 3.511 suflete și a ajuns în 1933 să fie numai 2.126 suflete). Distribuția pe sexe și vârste, comparație între evoluția populației din Vărădia și satele Transilvaniei pe vârstă, repartiția populației pe neamuri și religii, pe stare civilă, pe știință de carte, pe ocupații și densitatea locuitorilor pe clădiri și menaje.

Din studiul mișcării populației în perioada dela 1778 până la 1933, autorul dovedește că depopularea Vărădiei se datorează mai ales numărului redus al născuților vii, apoi mortalității, în special mortalității infantile. La pag. 23 e următoarea comparație : „Transilvania rurală în perioada dela 1901 la 1933, de când

SPECIFICUL ARDELENESC ÎN GÂNDIREA ȘI ACȚIUNEA NAȚIONAL-ȚĂRĂNISTĂ

Dintre partidele politice din România singurul care există efectiv în toate provinciile țării este partidul național-țărănesc. Nu se poate însă contesta că Muntenia și Ardealul sunt provinciile în cari acțiunea și gândirea acestui partid au o mai mare rezonanță în opinia publică; aceste două provincii sunt prin excelență provinciile politice ale țării, aci pulsând mai intens pasiunea și interesul pentru viața publică.

Greutatea politică a Munteniei o dă întâi capitala țării. Generatoare de atitudini politice și zămislițoare de oameni proeminenți politici sunt însă județele de munte ale Munteniei, în prelungirea cărora sunt județele de munte ale Olteniei. De aci au pornit idei reformatoare de viață românească și tot de aci au ridicat steagul revendicărilor pe seama celor mulți, luptători hotărâți și inspirați. Dar aci vrem să încrustăm momente, reliefuri și culori specifice ale peisajului politic ardelenesc, în cuprinsul organismului partidului național-țărănesc.

Ardealul este o țară de munte, munte mare la hotar, munți mărunți și dealuri pretutindeni. Munții au păduri și în măruntaele lor minereuri prețioase; dar exploatarea pădurilor și a minelor se poate face numai cu capitaluri mari. Ori, pe Român l-au apucat vremurile industrialismului sărac și sărac a rămas și mai târziu când Statul unguresc protector ocrotea numai pe Unguri și Sași. Popor de păstori și plugari, Românii n'au prețuit îndeletnicirile orășenești, comerțul, meseriile, industriile, funcționariatul. Legat de pământ, de plug și turmă, de văile râurilor, de poeni și coaste de munți, în tehnicitatea orășenească Românul nu s'a regăsit pe sine decât foarte greu. La oraș era streinul, veneticul, Statul cu toate antenele lui. Satul era pentru Român lumea toată, începutul și sfârșitul tuturor lucrurilor. Împrejurările schimbate vor impune, de bună seamă, și Românilor noi forme de viață, în noi așezări și cu noi obiective, acelea ale civilizației moderne, care reduce tot mai mult distanțele dintre sat și oraș. Și apoi Ardealului, parte integrantă a României moderne, i-s'au deschis, prin unire, noi perspective de viață și de creațiune.

Pecetea vieții publice românești a Ardealului o dau cele două stări dinamice: lupta și rezistența. Condițiile generale de viață din Ardeal au zămislit

stări sufletești, atitudini și au format caractere potrivite dinamismului impus permanent Românilor de împrejurările cari obligau mereu la luptă și rezistență.

Nu este ușor de precizat măsura în care așezarea geografică a Ardealului a influențat formația spirituală a ardeleanului, după cum deasemenea este greu de arătat în ce măsură sufletul românesc a dat o anumită tălmăcire mediului în care el s'a ivit și s'a dezvoltat și împrejurărilor pe cari le-a trăit. Sunt argumente cari învederează temeinicia și a uneia și celeilalte afirmațiuni. Dealtfel, în explicarea evoluției societății, sunt angajate multe teorii printre cari în un loc de frunte aceea a mediului geografic și a vicisitudinilor istorice.

Nu repetăm înfățișarea cunoscutelor împrejurări istorice cari au făcut din Ardeal o provincie a intersecțiilor de drumuri de rapturi și cuceriri, de infiltrațiuni de populațiuni streine colonizate de regii și împărații Europei centrale. Românul a fost mereu călcat în moșia și drepturile lui, propășirea mereu poticnită de silnicia stăpânilor și de pofta de îmbogățire nemăsurată a celor pripășiji prin aceste locuri.

În treburile acestei minunate cetăți naturale s'au amestecat fel de fel de nechemăți; noblețea sufletească și calmul Românului au îngăduit streinilor să-și facă cuib în casa noastră, streini cari din mosafiri s'au prefăcut, cu vremea, în stăpâni. Este drept: porțile mari ale istoriei nu se deschid nici aroganței, nici uzurpării. Legile firii cari dau puțința unor națiuni să răsbească și să dureze, și altora să se mistue în grabă, nu pot fi înfrânte de aluviunile etnografice mănate cu scopuri de cotropire și distrugere.

Poporul de totdeauna al Ardealului a fost și este poporul românesc. Istoria politică, etnografia, filologia, folclorul, totul vine în sprijinul acestui mare adevăr împotriva căruia s'au ridicat doar reaua credință și ignoranța. Românii ardeleni sunt unul din cele mai rezistente popoare cari au locuit vreodată Europa. Originea lor aleasă, capacitatea lor de asimilare, atașamentul lor la tradiții, obiceiuri, limbă și port, caracterul lor dârz și totodată tolerant pentru alții, au făcut din Români obiectivul de atac al națiunilor venite în Ardeal pentru a-i răpune. Osteneala diabolică a cotropitorilor s'a

spart de stânca cetății spirituale și fiziologice a unui neam care n'a vrut să dea nimănui nimic din al său. Românii ardeleni au răsbit prin secole păstrându-și vitalitatea, dezvoltându-și capacitatea de creațiune spirituală, intrând în România întregită cu un bogat patrimoniu suiletesc, intelectual și moral care are pecetea cetății lor strânsă între cleștele coloanei vertebrale a românismului.

Am spus că lupta și rezistența, au fost stările dinamice ale vieții comunității românești din Ardeal. Lupta și rezistența națională au caracterizat și existența partidului național român din Ardeal. Deși problemele sociale și economice își așteptau în Ardeal o soluționare în concordanță cu interesele majorității populațiunii, totuși Românii au acordat mare prioritate acțiunii de rezistență împotriva regimului maghiar. Această împrejurare a dus la elaborarea unei structuri specifice românești a societății românești și la organizarea ei economică particulară.

Diferențierea socială se adâncise foarte puțin la Românii ardeleni. Societatea Europei centrale și apusene marcaseră în cursul secolului al XIX-lea o separare radicală între muncitorimea industrială și deținătorii mijloacelor de producțiune, patronii. Capitalismul comercial și industrial pusese pe primul plan al preocupărilor politice problema exploatării claselor numeroase dar sărace de către plutocrația comercială, industrială și bancară; muncitorimea organizată în partide socialiste revendica sgomotos o dreaptă repartizare a veniturilor muncii, îmfacțuirea dreptății sociale călcată în picioare de feudalism și apoi de capitalism. Nimic din toate aceste prefaceri și agitațiuni la Românii ardeleni.

Comerțul și industria — căile de introducere ale capitalismului contemporan — erau foarte puțin dezvoltate la Românii ardeleni. Capitalismul financiar românesc, cu caracter popular, se dezvoltase în Ardeal prin băncile comerciale, bine organizate și folositoare propășirii obștei românești. Incolo, întâlnim formele de producțiune ale micii proprietăți fonciare, evident tot în spirit capitalist moderat adecă cu proprietate privată, producție și pentru schimb, dar fără folosința muncii streine. Țăranul ardelean întrunea în propria lui persoană cele două elemente cari în lumea industrială sunt în luptă între ele: munca și mijloacele de producțiune. De aci rezultă și o formă specială de capitalism funciar, caracteristic proprietății mici și mijlocii de pământ. Și tot de aci rezultă și necesitatea imperioasă pentru țărănime de a lupta politicește într'un partid al său, exponent al intereselor

ei cari nu sunt nici acelea ale muncitorimii industriale, nici ale burgheziei orășenești de orice fel, sau ale altor categorii sociale.

Am spus că Românii ardeleni, înainte de unire, erau o societate nediferențată. Spre țărănime se polariza interesul intelectualilor cari erau preoți cu credincioși țărani, profesori cu elevi veniți dela sate, avocați cu clientelă rurală, oameni de bancă cu debitori țărani. Puținii meseriași, negustori și industriași români nu erau categorii sociale deosebite ci doar mici categorii profesionale.

Capitalistul, marele proprietar rural, erau, în Ardeal, streinii, sași, unguri și evrei. Prin urmare, ideea de națiune românească cuprindea în sine și pe aceia de clasă socială preponderent rurală, clasă care avea de ridicat revendicări sociale, economice și politice împotriva claselor dominante streine. Streinul era odios dintr'un îndoit motiv: acela de asupritor al națiunii române și apoi de exploatator al țărănimii și muncitorimii române. În lupta lor, Românii au pus accentul pe caracterul național al revendicărilor lor; acest fapt a și făcut imposibilă o înțelegere între partidele democratice ungurești și noi, partide la cari preponderau revendicările cu caracter social.

Alta era situația în vechea Românie. Acolo, ciocoiul dela țară și din orașe era Român, sau aproximativ Român. Exploatarea acestora era și mai dureroasă, era o exploatare a Românului de către Român. Revo'tele țărănești — din cauză că ciocoiu aveau numai calitatea de exploatatori nu și aceia de streini — au fost, în vechea Românie, mai puțin înverșunate decât în Ardeal.

Indată după unire lucrurile au început să se schimbe. Și schimbarea a fost și este radicală, cu consecințe decisive pentru fizionomia politică și socială a Ardealului. Mai întâi, dispariția marilor proprietari de pământ unguri simplifică elementele problemei sociale ardelenesti. Țărănimea este singură stăpână pe pământul pe care-l muncește, iar streinul nu mai este una și aceeași persoană cu exploatatorul. Sentimentul național se purifică, ex-crescențele lui sociale fiind eliminate.

Pe de altă parte, intelectualilor și burgheziei românești din Ardeal, după unire, li-se deschid noi posibilități de dezvoltare și de afirmare. Intelectualii sunt chemați la rosturi și însărcinări mai înalte cari îi îndepărtează de sate și țărănime; mulți dintre ei devin antenele neocapitalismului ardelenesc, alimentat de băncile și instituțiile economice din vechiul regat. Proprietatea urbană cade tot mai mult în mâinile acestor intelectuali, cari

totodată dețin și acțiunile nouilor întreprinderi de tot felul inițiate de mirajul unei îmbogățiri repezi. Multe din aceste inițiative industriale și comerciale, fiind lipsite de echilibrul și perspectiva pe cari le dau experiența și cunoașterea lucrurilor, au sfârșit rău. Băncile ardelenesti cari înainte de război au făcut operă românească și țărănească, s'au angajat după unire în iureșul capitalismului financiar care încasează de oriunde dobânzi cât mai mari.

Prin prefacerile ce au urmat marelui război s'a rupt legătura organică dintre intelectualii ardeleni și țărănime. Doar bărbații poliici cu nume mare, câștigat în luptele eroice de sub regimul maghiar, mai înfățișau acea admirabilă solidaritate care leagă pe țărani de cărturarul vrednic ridicat din mijlocul lor. Taina popularității și marelui prestigiu al dlui Iuliu Maniu se poate explica și prin această prismă, dsa desprinzând din exigențele spiritului popular ardelenesc punctele de reper ale acțiunii sale politice. Dl Iuliu Maniu este expresia cea mai înaltă a sentimentului de solidaritate care leagă pe conducător de mulțimile pe cari le conduce. Refuzând avere și onoruri, dsa prețuește mai presus de toate onoarea de a fi exponentul cel mai distins al înaltului spirit de solidaritate ardelenescă dintre intelectual și mulțime. Mulți dintre ceilalți s'au urcat sus de tot în ierarhia profesională sau au populat consiliile de administrație ale diverselor întreprinderi românești și mai puțin românești. Dl Iuliu Maniu, asemenea marilor caractere ale anticității, stă retras în preajma Bădăcinului, zi de zi în legătură cu lumea de jos din nevoile și simțirea căreia își alimentează gândirea și acțiunea.

Politica de prestigiu este în tradițiile mari și de totdeauna ale Ardealului. Aci, oamenii de autentică formație spirituală ardelenescă, au luat, totdeauna, față de problemele vieții publice o atitudine etică. În cuvântul respicat și fapta dârză a conducătorilor găsim oglindit patrimoniul de gândire și simțire al mulțimilor Ardealului, cari, cu o nestrămutată vigoare deslănțuesc lupta și înving totdeauna cu lozinca marilor comandamente morale și naționale.

Istoria acestui ținut ne stă mărturie că cei mulți din Ardeal s'au mișcat totdeauna pe linia marilor nizuinți etice și naționale. Compromisul, târguiala, renunțarea, sunt refractare spiritualității ardelenesti.

Emotivitatea socială a omului din Ardeal depășește în intensitate și adâncime pe aceea a Românilor din celelalte provincii. Istoria acestei provincii ne-a păstrat amintirea marilor revolte: 1437,

1514, 1707, 1784, 1848—49. Aci, ca nicăeri altundeva, poporul s'a strâns din mari depărtări, în adunări impresionante, pentru a-și afirma atașamentul absolut la revendicările colectivității românești. Este încă proaspăt și limpede în amintirea noastră fluidul de demnitate, de mândrie, de hotărâre și de sobră însuflețire care a străbătut mulțimile românești în adunarea unirii dela Alba Iulia și în cea de acum șapte ani, tot din cetatea istorică.

Aceste adunări, ca și celelalte de mai înainte, nu au fost fructul ostenețelor vre-unor îndemânatici regisori, ci rezultanta rezonanței pe care o au în sufletul mândru și dârz al Ardealului românesc problemele mari de viață ale acestui neam care și-a clădit ființa lui spirituală din omenie, din dreptate și din luptă. Axa de gândire, de simțire și de acțiune a acestei provincii este ferm înfiptă în năzuințele de totdeauna ale sufletului ardelenesc, care rămâne în echilibru numai cât timp nu le nesocotește.

În fața întâmplărilor trecătoare și fără organizate, ardeleanul stă neclintit în așteptare. Reacțiunea lui nu este de fiecare zi, el nu este omul străzii, al cancanurilor, al tânguirilor scrise sau vorbite. Așteptarea și stăpânirea de sine sunt componente ale echilibrului lui sufletesc, rezultat din deslușirea și înțelegerea direcțiilor mari în cari se mișcă sufletul insului și al mulțimii. Ardeleanul de marcă nu este niciodată prea bătrân pentru a da și câștiga o luptă și niciodată prea tânăr pentru a-și struni avântul și a aștepta. Sintetic în deslușirea liniilor mari ale gândirii și acțiunii, el este analitic în pregătirea momentului și perfecționarea instrumentului de luptă decisivă.

Conducătorii românilor ardeleni au fost mari și istoria i-a reținut și îi va reține, numai în măsura în care nu s'au abătut din calea exigențelor noastre spirituale permanente. În măsura în care ei și-au împlinit destinul cu adevărurile înfățișate mai sus, au făcut operă pozitivă și durabilă. Cu nesocotirea acestor adevăruri se pot obține succese trecătoare a căror înregistrare însă istoria o va refuza. Ardealul, în ceasul marilor întrebări, se regăsește în oamenii lui de mare prestigiu, cari știu ce vor și unde merg chiar fără spovedania de fiecare zi a omului care ține mereu să se explice. Prin instinct, Ardealul își rânduește disciplina sufletească în jurul acelor cari pun pe deasupra intereselor și aparențelor de moment, interesele de viitor ale unui neam. În lumina celor de mai sus se cere tâlcuită astăzi poziția dlui Iuliu Maniu în viața publică a țării și în patrimoniul sufletesc a Ardealului.

Problema enunțată în titlul acestui articol poate avea încă și alte dezvoltări. Cred însă că totuși am reușit să desprind din realitatea spirituală și socială a provinciei noastre acele componente cari se integrează în gândirea și acțiunea partidului național-țărănesc și cari nu pot fi nesocotite de acei cari vor să înțeleagă realitatea politică din Ardeal. Ceiace este permanent în sufletul ardeleanului este deosebit de prețios pentru dezvoltarea unei frumoase vieți publice românești. Aprecierile de suprafață cari se fac uneori pe seama aportului politic al Ardealului sunt și rămân un rezultat al lipsei de discernământ.

Nu putem să trecem cu vederea faptul că și în Ardeal, diversele generații au o înțelegere oarecum deosebită despre stările de astăzi, curentele de idei, oameni și progres; și generațiile încadrate în partidul național-țărănesc. Această împrejurare este însă normală, ușor explicabilă. Generația tânără prețuește principiul continuității omagiindu-l prin adăugirea unor noi puncte de vedere desprinse din neliniștea ceasului de față și imperativele stărilor necesare de mâine.

Doctrina național-țărănistă se sprijină pe patru coloane puternice: naționalismul, țărănismul, democrația și cooperatismul. Aceste coloane sunt adânc înfipite și în necesitățile și revendicările Ardealului.

Ardealul respinge naționalismul șovin, șogmotos, patriotard. Experiența lui multiseculară îi spune că nimic durabil nu se poate clădi pe ură, sau prin distrugerea altora. Ardealul este provin-

cia cu procentul de urali cel mai ridicat. Țărănimea are aci o conștiință civică și națională dezvoltată. Este necesar să se dezvolte conștiința socială, de clasă, a țărănimii pentruca să pună multă vigoare în apărarea drepturilor ei în Stat. Țărănismul are, în Ardeal, mari posibilități de dezvoltare și de înfăptuiri; este necesar să se formeze pleiada de intelectuali cari să-l propage, să-l adâncească. Ardealul n'a cunoscut înainte de război un regim politic democratic. Abia din 1919 el cunoaște o democrație de drept și practică și o oarecare democrație de fapt. Autocrația și dictatura nu sunt idealuri politice în această provincie care a cunoscut, din plin, samavolniciile, silniciile și abuzurile guvernamentale. Cooperatismul, acolo unde a fost omenie și râvnă, a realizat lucruri mari și bune pe seama obștii românești din Ardeal. Sentimentul de solidaritate s'a concretizat în manifestări de durată și de adâncime.

Gândirea și acțiunea național-țărănistă au în Ardeal actualitate, rezonanță, organicitate și durată. Specificul gândirii, sentimentelor și realităților ardelenești întregesc armonice culorile și luminile marelui tablou național-țărănist înrămat în apele Dunării, ale mării, Nistrului și Tisei. Partidul național-țărănesc este singurul dintre partidele politice ale țării care a realizat o admirabilă unitate din varietatea stărilor spirituale și sociale ale provinciilor. Și în această unitate și varietate stau puterea și viitorul acestui partid.

VICTOR JINGA

1 DECEMBRIE 1918

— REFLEXIUNI —

Stăm în preajma unei noi comemorări a zilei de 1 Dec. 1918.

Șaptesprezece ani sau înșiruit pe salba vremii, dela acest eveniment unic în viața popoarelor.

Pe măsura în care ne depărtăm de el, se evaporează nota *mistică* cu care l-a investit fantezia noastră, orbită pe o clipă de strălucirea miracolului.

Distanța în timp ne înlesnește — o *perspectivă*, mai calmă mai *reală*.

Intregirea neamului românesc, în care Alba-Iulia a însemnat ultima piatră de temelie, ne apare, tot mai mult ca un *produs normal al unei evoluții istorice inevitabile*.

În cursul unui veac și jumătate o *idee nouă* își face drum în viața colectivă a bătrânei Europe, determinând evenimentele, transformând cugetarea indivizilor ca și a națiunilor și înlăturând din calea ei toate piedecile uneori insurmontabile.

Veacul al XIX a fost denumit cu tot dreptul: *veacul ideii de naționalitate*.

Nu afirmăm că ideea aceasta nu ar fi existat și înainte de acest veac.

Abia însă după marea revoluțiune franceză și după înfrângerea lui Napoleon, ea devine *generatoare* și *transformatoare*. Marile prefaceri, zdrobitoare de hotare politice, ce păreau până atunci intangibile, devin în cursul acestui veac o *realitate*.

Și ce variate, uneori chiar *contradictorii*, par *mijloacele* pe cari le utilizează ideea de naționalitate întru ajungerea scopurilor sale.

Un observator superficial ar putea fi tentat să susțină, că *scopul* final al acestor prefaceri politice ar fi fost crearea unor *unități de Stat tot mai vaste ca teritor* și că însăși ideea de naționalitate nu ar fi altceva decât *unul din mijloacele*, puse în serviciul acestei evoluțiuni!

Profund greșit!

Dovada cea mai eclatantă împotriva acestui fel de a înțelege istoria este, faptul că ideea de naționalitate nu s'a servit întru ajungerea scopurilor sale, de a *crea state naționale, nu mai de calea încheșării și reintegrării* în unități, tot mai numeroase și mai extinse.

Procesul de naționalizare se inaugurează la 1830 prin o procedare tocmai *opusă*, de *desagregare*, de *separațiune*.

Independența Belgiei adoptată față de Olanda a fost înfăptuită în semnul ideii de naționalitate și în *potriva curentului de încheșare în mari unități politice și economice*.

Înfăptuirea unității Italiei și a Germaniei prezintă dovada cea mai concludentă și mai clasică asupra *forțelor generatoare* de cari dispunea principiul de naționalitate.

În cazul Germaniei, predomină ideea și dorința reintegrării majorității covârșitoare a poporului german într'un *stat național*.

Dar în același timp dăm și de celalalt factor *desagregant*, care operează prin eliminarea din aceasta unire a Austriei poliglote pentru a cărei disolvare în componentele ei naționale încă nu sosise vremea.

Italia prezintă *tipul cel mai curat al integrării într'un stat național omogen*, alcătuit sub imperiul conștiinței naționale atotputernice.

Concludent și plin de învățături este fap-

tul, că în amândouă aceste cazuri de întregire, ideea de naționalitate a avut să întâmpine și să înfrângă *obstacole*, aproape insurmontabile.

Unirea Italiei trebuia să țină seamă și se înlătune greutăți de natură externă și internă de cari abia ne putem da seamă: Regatul Lombardo-Venețian în Nord, principatele Toscana, Parma, Modena în centru, regatul Siciliei și Neapolului în Sud, stând, parte sub dominație directă streină, parte imobilizate prin dinastii streine și patronate de streini.

Să ne gândim apoi la uriașul obstacol pe care îl prezenta Statul papal și formidabila autoritate politică și spirituală a papei?

În Germania ideea unirei era paralizată de ambițiile și rivalitățile nenumăratelor dinastii în linia primă a Habsburgilor și a Hohenzollernilor.

Conflictul dintre aderenții unei Germanii mari (Grossdeutschen) care să înglobeze și Austria și între cei ai unei Germanii mai mici (Kleindeutschen) cu excluderea acesteia din urmă, a condus la războiul fratricid din 1866.

Problema „Anschlussului” de azi nu e altceva decât continuarea și resuscitarea idealului unei Germanii mari, care să cuprindă sub aceeași stăpânire națională pe toți Germanii.

Piedecile de natură externă nu au putut fi înlăturate decât după înfrângerea Franței în 1870.

În butul tuturor acestor piedici unirea atât a Italiei cât și a Germaniei s'a făcut, pentru că așa pretindea ideea dominantă a veacului: *principiul de naționalitate*.

*

Marele război din 1914—18 are meritul numai de a fi *accelerat și lichidat definitiv, marele proces, de a transforma Europa* în conformitate cu *imperativul categoric al aceleiași idei naționale atotstăpânitoare*.

Sdrobirea monarhiei Austro-Ungare, crearea pe ruinele ei a unor state naționale, ca Cehoslovacia, Jugoslavia, Polonia și România sunt numai *consecințele logice și inapelabile ale unui și aceluiași proces istoric*.

În deosebi în ce privește România mare, căile și mijloacele întrebuintate întru realizarea scopului final sunt atât de miraculoase

și de uluitoare, încât nu-i nici o mirare dacă generația Unirii, martoră a acestor prefaceri, a fost cuprinsă de un sentiment miraculos aproape supranatural!

Să luăm însă lucrurile așa cum s'au petrecut, fără nici o exagerare dictată de un fals amor propriu.

România mică stă doi ani cu arma la picior, nehotărâtă încâtrău să apuce. Dacă mergea cu puterile centrale avea nădejdea, — în caz de victorie a acestora, să dobândească eventual — *Basarabia*.

Intrând în război alături de antantă putea dobândi — *Ardealul*.

Cine dintre profeții — ex post — de azi și-au adus însă aminte că războiul ne-ar putea hărăzi *simultan amândouă*?

S'a scontat și s'a crezut în victoria finală a marilor noștri aliați, dar nimeni nu a prevăzut prăbușirea așa de grozavă a *aliatului* nostru dela Nord, care să ne înlesnească și realipirea provinciei dintre Prut și Nistru!

Și azi ni se umple inima de admirare și recunoștință față de providența, care a înlăturat rând pe rând din calea integralei noastre uniri politice toate obstacolele grozave ce-i stau în cale!

Asasinarea lui Franz Ferdinand, ultima nădejde a Austriei, moartea la timp a regelui Carol I, prăbușirea țarismului și bolșevizarea

Ungariei în timpul cel mai critic par unora și azi drept *semne* și *minuni* inexplicabile.

Azi după 17 ani dela unire, ele încep a îmbrăca o turnură tot mai *reală*, și tot mai puțin *mistică*.

Azi se știe, că Franz Ferdinand *trebuia să dispară*, tocmai pentru că *el constituia cea mai formidabilă piedecă în calea unității naționale a Slavilor de Sud*.

Se știe azi, că nici chiar regele Carol I nu ar fi putut împiedeca nașterea română ca să nu se arunce în vâlmășagul războiului, pentru a se înfăptui unitatea națională.

Prăbușirea Rusiei, ca și bolșevizarea Ungariei sunt a se atribui nu numai regimurilor lor feudale și corupte, ci în aceeași măsură și *acțiunii centrifugale* a diferitelor naționalități tiranizate de ele, dar trezite la conștiința naționalității lor.

Principiul de autodeterminare a națiunilor aruncat în opinia publică a lumii de vizionarul Wilson nu a fost altceva decât o *variantă* a principiului de naționalitate, operant pe continentul nostru de un veac și jumătate.

Iată marele cadru istoric, care explică „minunea” dela 1918, dar care în același timp ne dă *tăria de stâncă*, că *ceea ce s'a făcut este făcut pentru vecie*, că *procesul de întregire a Românilor ca și a celorlalte națiuni eliberate, nu se mai poate nici apela, nici revizui*.

Prof. univ. VALERIU MOLDOVAN

POLITICA MUNCITOREASCĂ ȘI ȚĂRĂNIMEA

Incercam, în rândul trecut, să limpezesc terenul în problema raporturilor între muncitorime și țărănime. Spuneam, că a privi problema prin prisma economiei autarhice sau liber-schimbiste-imperialiste — *cari în fond amândouă sunt unite cu exploatarea*, este o eroare. Schimbarea proporțiilor, dimensiunilor economiei actuale, fără schimbarea caracterelor intrinseci, nu poate implica o politică muncitorească nouă și nici nu poate arunca punți de egătură cu țărănimea. Sau chiar dacă legăturile se prind, ele sunt labile și fără obiective demne de o luptă politică.

Mai aminteam că apropierea sau depărtarea revendicărilor celor două clase în discuție, deter-

mină lupta comună sau individuală. Iar revendicările sunt determinate de situația economică și socială a fiecărei clase.

Cu această metodă în examinarea problemei, să vedem situația economică-socială a acestor categorii și pe urmă să vedem revendicările.

Pătura muncitorească este subordonată și exploatată în procesul de producție, distribuție și consumație.

Intr'adevăr în marea industrie-munca este socială — a miilor de muncitor — iar repartiția este individuală — a celui ce posedă întreprinderea. De aci conflictul între forțele de muncă și formele de proprietate. Dinamica vieții, dreptul la o viață mai

demnă a celor mulți, tinde să spargă formele cari o înăbușă.

În forma actuală — individualistă — a industrialismului și capitalismului financiar mai izvoresc și alte desavantajii pentru muncitorime: exploatarea în procesul de desfacere, nu numai în cel de producție. Tendința capitalismului de a-și mări plus-valoarea, ridică prețurile de vânzare, ce sunt suportate de majoritatea muncitorilor și 'n plus a țărănilor.

Tot o consecință a individualismului în producție este și șomajul, ce echivalează cu mizeria cea mai neagră; căci mașinismul introducându-se în producție a scos mâna de lucru, pe muncitor. Cei fără muncă, ca să-și câștige pâinea, sunt gata să intre în fabrică, să muncească dublu, și să fie salariați pe jumătate. Se aplică și aci principiul concurenței. Șomajul este o consecință a individualismului. Dacă ar fi un regim etatist sau colectivist — care ar reprezenta interesul majorității — socialul — nu al patronului, muncitorii n'ar fi scoși afară, ci ar rămânea să muncească jumătate timpul, iar salariul ca și înainte. Le-ar rămânea timp de cultivare și de odihnă.

Prin urmare muncitorimea este împotriva capitalismului, fiindcă-i exploatăată în procesul de producție, scoasă chiar de mașină, este exploatăată în repartiție, — salariată mizerabil, este exploatăată în consumație prin prețurile ridicate.

Iată de ce muncitorimea este anticapitalistă, împotriva structurii actuale economice-sociale și este socialistă față de noua construcție socială: adică un sistem de organizare politică-economică clădit pe muncă reală, nu exploatare; o structură socială nu de clasă parazită, rentierii, beneficiarii muncii altora — plus-valului — vor dispărea și cei ce muncesc au dreptul la o viață mai demnă, la un standard de viață mai ridicat. Ei au viziunea unei societăți unde libertatea și egalitatea nu vor fi climatul de favorizare al asupririi unora de alții. Căci celui slab economicște nu-i va servi la nimic libertatea și egalitatea actuală.

Deci: din așa teren social-economic nu poate răsări pentru muncitorime decât fructul revendicărilor socializante, etatizante sau al economiei dirijate.

Să analizăm situația economică-socială a țărânimii, să vedem ce revendicări poate și trebuie să ridice, iar pe urmă să le comparăm cu ale muncitorimii.

Înscăunarea regimului burghez la noi n'are nimic avantajos pentru țărâtime. Primul lui efect

a fost c'a schimbat caracterul economiei țărănești, din economie casnică — bunuri de întrebuințare — în economie de schimb — bunuri pentru desfacere. Țărâtimea vinde o parte din produsele sale și cumpără pe cele trebuincioase dela fabrică. Izolarea economică de altădată s'a sfârșit. Menirea a fost că: fluctuația procesului de producție industrială nu-i mai este indiferentă agriculturii. Va fi viu influințată. Vom vedea cum

În urma reformelor agrare făcute de burghezie — împroprietărirea — țărâtimea nu-i independentă. I s'a dat pământ, dar fără instrumente de muncă; nu și-a putut alcătui un serios inventar agricol. Urmarea a fost c'a apelat la bănci, de unde a decurs o exploatare acerbă. Aproape tot venitul se ducea în camătă. Exploatarea se exercita pe calea indirectă a creditului, nu pe calea directă, cum este în industrie, prin deposedarea de mijloacele de producție sau chiar a produselor. În aceasta direcție plus-valuta se lua pe calea creditului. Dacă ar fi existat un credit dirijat de stat, nu de particulari ca cel existent, exploatarea n'ar fi mers așa de departe. În felul acesta capitalismul și-a găsit la noi un teren bun de cultivare.

A doua exploatare a țărâtimei s'a exercitat nu în producția bunurilor, ci în desfacerea lor — căci agricultura crea acuma bunuri de schimb. Poate că-i cea mai ingenioasă exploatare: în loc să-i iai plugarului pământul ca pe vremea marilor latifundii, s'a recurs la momentul desfacerii produselor. Cum se exercita?

Prin prețurile mici ale produselor agricole — prețuri stabilite de toți comercianții, intermediarii.

Suntem o țară agricolă și 'n loc să avem o politică comercială pentru produsele agricole, avem o politică comercială a produselor industriale. Anomalia-i destul de vizibilă.

Tot în legătură cu agricultura a luat ființă o serie întreagă de industrii agricole menite să prefacă aceste produse. Toate sunt pe mâna samsarilor, oamenilor de afaceri, cari stabilesc prețurile derizorii ale cerealelor. Astfel de întreprinderi cu caracter agricol sunt: fabrici de zahar, textile, bere, spirt, etc., toate au ca materii prime produsele plugarului. Acestea în loc să fie în avantajul țărânimii sunt un balast, o sursă de spoliere și nimic mai mult.

În al treilea rând țărâtimea suferă din cauza industrialismului pe cale directă. Căci scoțind-o din izolarea și independența ei economică de vecuri, a făcut-o consumatoare de produse fabricate: unelte, zahăr, încălțăminte, textile etc. La toate

aceste articole prețurile sunt exagerate datorită trusturilor și cartelurilor și lipsei de orice coordonare din partea statului.

Pentru țărănime regimul actual al autarhismului, prin care se ocrotește industria — vamă, devize — și ferind-o de concurența deschisă, nu poate fi decât apăsător: ridică prețurile industrișilor și țările cărora le închidem granițele ne închid și ele granițele. La economie închisă ni se răspunde cu economie închisă. În felul acesta agricultura — care devenise economie de schimb în urma capitalismului — devine înăbușită de același regim care a făurit-o.

Agricultura așa cum este azi trăește în conflict declarat cu industria. Sau, pusă problema pe portativul socialului: țărănimea este ostilă burgheziei: este antiburgheză, anticapitalistă. Intăiu capitalismului bancar care o exploatează prin cămătă, apoi capitalismului industrial care la fel o exploatează și pe urmă este ostilă industriei agricole care a luat naștere pe lângă agricultura și care la fel o spoliază.

Și acuma dacă adunăm firele constatăm: că atât muncitorimea cât și țărănimea au o atitudine net anticapitalistă; amândouă suferă de pe urma acestui regim. Punând problema raporturilor între muncitorime și țărănime, chiar numai în lumina acestei prime concluzii, trebuie să spunem că deja au o punte de legătură: dușman comun: capitalismul. Pentru aceste două categorii sociale sistemul economic și politic de azi, bazat pe libertate și egalitate — în teorie — este vitreg și generator de suferințe.

Aminteam mai sus că pentru o pătură socială, substratul ei economic-social este de mare importanță, fiindcă-i determină directivele revendicărilor, singure hotărâtoare în problema apropierii între clase sau categorii sociale.

Or, vedem că *substratul economic: atât la muncitorime cât și la țărănime este deficitar, suferind de pe urma capitalismului; poziția socială-politică la fel este nemulțumitoare: atât muncitorimea cât și țărănimea sunt asuprite și subordonate în statul liberalo-burghez actual.*

Acest fundament economic-social fiind comun și revendicările vor fi în același sens: anticapitalist.

Prin urmare, prima punte de legătură o avem: *atitudine comună de negație față de societatea burgheză — care nu-i hărăzită pentru aceste clase sociale. Dar atitudinea negativă nu-i o revendicare; ea poate să ne arate direcția revendicărilor, nu revendicarea ca atare. Revendicare în dome-*

niul social înseamnă că'n locul unei societăți vi-trege să preconizezi alta — care să fie emanația claselor ce-o cer. S'au: *făurirea, adaptarea instituțiilor unei societăți* — căci socio'logicește acestea formează propriu-zis societatea — *în așa fel ca să ocrotească interesele păturilor muncitoare.*

În domeniul economic atât muncitorii cât și țărănimea pot cere etatizarea industriei și a creditului. În acest punct se întâlnesc atât cere-rile muncitorimii cât și ale țărânimii. Căci, odată devenite de stat, luate din mâini particulare și in-teresate, fatal vor deveni în folosul celor mulți. Statul nu poate urmări decât prosperitatea gene-rală a populației. Aceasta înseamnă dispariția in-dustriei parazitare, ce trăește cu baloane de oxigen dat de stat și menținerea celor sănătoase. Înseamnă dispariția vămilor și liberă trecere a mărfurilor ceace aduce după sine ieftinirea vieții. Ștergerea protecționismului, atenuarea autarhiei ar-tificiale actuale înseamnă înviorarea exportului pentru cereale, plante furagere și vite. La econo-mie deschisă ni se va răspunde cu economie deschisă.

Statul, ca gestionar direct, are interesul gene-ral în vedere și ca atare va desface aproape de prețului de cost. În forma aceasta problema „foar-fecelui economic“, adică *raportul între produsele industriale și cele agricole se va soluționa, adică dispăre discrepanța actuală.*

În cece privește raportul între întreprinderi și salariat, problema prinde alte soluții. Statul ne-urmărind profituri, firește că se va ridica salariul, pentru muncitori, căci buna stare a acestora este parte componentă din prosperitatea generală. În forma aceasta dispăre conflictul între capital — și muncă.

Prin urmare atât muncitorimea cât și țărâni-mea n'au decât de profitat pe urma economiei etatiste — dirijate. Acest obiectiv comun le pun cota la cota. Iată deci o revendicare care unește două categorii sociale. Este o reformă economică anticapitalistă și'n același timp socialistă chiar. Standardul de viață se va ridica atât la pătura muncitoare cât și la cea rurală.

Alt punct comun, altă revendicare justă este în problema creditului. Pentru clasa burgheză banul era și scop și mijloc în exploatarea ei; fiindcă prin acumularea lui ducea la dominare, la putere; fiindcă, având băncile în mână, având bani putea cumpăra orice întreprindere, le mărea, întindea și punea mâna pe toată viața economică. Și cine are economicul are însuși mersul so-cietății în mână.

Acumularea banilor în mâini puține a făcut ca întrebuințarea lui să fie numai acolo unde reentează, în industrie. În agricultură — unde este chestie de timp, banul niciodată n'a mers. Banca Națională este făcută pentru industrie și comerț, nu pentru agricultură și muncitorime. Etatizarea băncilor face ca banul să revină la funcțiunea lui firească: mijloc de schimb, nu isvor de venit. În mâini particulare n'are ce căuta. Statul dirijând banca, moneda, creditul spre scopuri sociale, nu după mentalitate, face operă socială, pentru toate categoriile sociale. În același timp taie puterea de stăpânire a unei clase prin mijlocul banului.

Iată alt motiv, revendicare care unește două clase în lupta lor anticapitalistă. Obiectivul urmării face parte din seria acelor care azi le aduce asupra și mizerie, iar refăcut aduce bunăstare și armonie socială.

Muncitorimea și țărăimea se întâlnesc și în domeniul politic: lupta pentru libertățile democratice și lupta împotriva fascismului, dictaturii.

Ceeace-i curios este faptul că burghezia și-a făcut intrarea triumfală în istorie prin afișarea democrației și a libertăților totale. Acum aceiași burghezie agită, susține curentele de dreapta, anti-democratice. Cum se explică paradoxul acesta?

Atunci aceste principii îi erau favorabile; constituiau climatul în care putea crește această nouă ordine socială pe baze individualiste. Azi supra-producția, șomajul, prețurile ridicate pentru articolele de fabrică, carteluri și trusturi între producători cari stăpânesc și influențiază toată viața economică și politică, urma libertăților democratice în mâna celor mulți și sărăciți devine un pericol pentru stăpânii și interesații actuali ordinei economice-sociale.

Soluția a fost: inventarea diversiuilor de tot felul: *mistica dictaturii salvatoare, mistica eroilor* — cari printr'o lovitură de baghetă fericesc națiunea — *proslăvirea războiului* — apologia concepției eroice despre viață, etc., sunt tot atâtea mijloace de canalizare și stăpânire a nemulțumirii masei față de actuala ordine socială și economică, atât de bună pentru o minoritate interesată. Căci în fond burghezia vrea: *status quo-ul* social-economic; menținerea situației privilegiate pentru unii.

Iată de ce muncitorimea și țărăimea trebuie să revendice *libertatea democratică, prin care să creieze noua ordine socială și să lupte împotriva diversiuilor, a misticilor de dreapta.*

Este o altă revendicare care poate uni două categorii sociale.

Am găsit linii de întâlnire a revendicărilor între două pături sociale atât în domeniul structural cât și în cel supra structural.

Se pune întrebarea: *ce forță politică reprezintă fiecare?*

O clasă socială reprezintă o forță politică din moment ce indivizii componenți au *conștiința de clasă*. 1. conștiință că-i ceva diferentiat de alte clase datorită poziției economice-sociale și politice și că 2. reprezintă o unitate de mișcare spre un *obiectiv bine conturat: conștiința revendicărilor*. Deci: diferențe de situație materială — implică în conștiința unei clase, *sentimentul că-i diferită de alte clase*. Din cauza similitudinii de situație economică între membrii unei clase și de diferențe de alte clase, ei sunt solidari și se opun celorlalte clase. În afară își ridică pretenții — vrea realizări pentru ea: *revendicări*. Când acestea sunt cunoscute de toți, când îi străbate pe toți și-i poate dinamiza, forța politică este vie.

În lumina acestor considerații despre forța politică se pune acum iarăși întrebarea: *unde se află muncitorimea, la ce punct și unde se află țărăimea?*

De sigur locul întâiu pe această scară îl ocupă muncitorimea. Concentrarea în fabrici, comunicarea permanentă între muncitori, posibilitatea de-aș da seama mai repede despre inferioritatea ei materială și socială; generalitatea acestei inferiorități la toți muncitorii, contactul neîntrerupt cu patronii și cunoașterea beneficiilor acestora, nedreptatea lor evidentă, cultura socială și economică pe care o înfăptuiește muncitorul și diferitele sindicate, spiritul liber, desbrăcat de prejudecăți și pozitivist, inerent atmosferei orașului, le-a dat o puternică armătură în luptă: conștiința de clasă, de sine. De aci a fost ușor să ajungă și la *directiva revendicărilor și formularea lor clară*. Având toate aceste date în mână — era firesc ca și persistența în luptă să devină o realitate. Muncitorimea se cunoaște, știe ce vrea și mai știe că numai prin luptă se poate realiza: *este o adevărată forță politică*.

Țărăimea sub acest raport lasă mult de dorit. În prima linie situația ei îi întunecă drumurile orientării politice: proprietară a pământului și a mijloacelor de muncă și exploatarea ei în credit și'n procesul de circulație, îi îndepărtează de exploatare și nu-i cunoaște. Ea nu știe precis cine-i dușman, nu știe unde sălășluiește cauza răului. Este prea complex procesul ca să-i poată prinde toate firele.

Imprăștierea ei pe întreg cuprinsul țării și lipsa de comunicații, care să pună față'n față situația tuturor și să le dea conștiința asemănarilor în sărăcie, fatal a dus la o letargie în materie de orientare politică.

Să mai adăugăm și lipsa de informație, de cultivare social-economică și'n schimb copleșirea ei în cultură religioasă care o abate complect dela realitățile inconjuratoare, sunt atâtea cauze cari fac ca țărănimea să nu aibă conștiința de sine, de clasă, să nu știe să se orienteze politicește — dovadă că votează cu oricine — și să nu reprezinte o forță politică masivă pe care să poți conta. Este adevărat că în momentul actual lucrurile se schimbă. Pătura noastră rurală prinde realitățile și se va ști și orienta în viitor în sensul revendicărilor sale adevărate.

Oricum, pentru moment putem spune atât: *liniile revendicărilor sunt în acelaș sens, la amândouă clasele. Cum, pentru realizarea lor trebuie luptă, front comun și cum potențialul în luptă —*

conștiința de clasă, — conștiința revendicărilor și forță de luptă — este diferit, va fi greu să se încadreze muncitorimea în mișcarea țărănistă. Fiindcă ea știe acest lucru, ea merge cu socialiștii, comuniștii și nu cu partidele mari, cari numără și pe naț.-țărăniști.

Soluția, încadrarea clasei muncitorești în frontul țărănist nu se realizează decât în momentul când țărănimea se va afla la acelaș nivel în privința forței sale politice. Atunci nu-i mai desparte nimic, ci vom găsi numai punți de legătură.

Datoria intelectualilor este de-a interveni tocmai în acest punct vulnerabil care împiedică lupta comună pentru scop comun și existent: *luminarea țărănimii în problemele social-economice și a lacunelor sistemului social-economic actual, care trebuie să fie orientarea și linia revendicărilor — și atunci forța politică va fi ca și a muncitorimii.*

Acum înțelegem de ce revoluția din Rusia din 1917 a fost condusă de muncitori și nu de țărani.

ION OANCEA-URSU

SATUL CA UNITATE ECONOMICĂ

„Sărmani țărani, sărman regat! sărman regat, sărman rege!“ sunt celebrele cuvinte a celui care după marchizul de Mirabeau, a făcut a treia descoperire ce a dat soliditate principiilor societății, după scris și monedă: Tabloul economic.

Cartea doctorului Quesnay a fost cunoscută mai amănunțit, numai după 1894, când renumitul economist german Ștefan Bauer a găsit la Biblioteca Națională din Paris, ediția corectată de însuși autorul.

Dar aici nu este vorba atât de cartea doctorului Quesnay, cât mai ales de o problemă care în mare parte a fost scoasă în evidență de școala fiziocrată, prin importanța deosebită pe care o acordau pământului ca singurul izvor de bogăție.

Dar dela pământ până la țărani și de aici până la viața satului sunt un nesfârșit lanț de probleme. Și este interesant de constatat că, din acest lanț de probleme legate indisolubil de viața satului, numai acele au fost studiate cari făceau parte integrantă dintr'un capitol mare. Așa putem aminti agricultura.

Deși fiziocrații au pus accentul pe însemnătatea pământului ca singurul factor producător de bunuri și au situat ca singura clasă producătoare pe agricultori, totuși problemele economice de cari

s'au ocupat neglijează în mare parte problema grupului agricol, cu tot cortegiul lui de elemente economice.

În problematica școalelor economice satul apare ca un element accesoriu. Nu este cercetat în causalitatea lui, independent de regiunea sau orașul spre care gravitează.

Atât școala liberală cât și socialismul s'au ocupat în mod tangențial cu problemele agrare, dar nu s'au ocupat deloc cu satul ca izvor de fenomene economice.

Satul era considerat până acum numai ca unitate administrativă, nu ca unitate economică. Este adevărat că satul a primit o oarecare importanță în cercetările economice, dar numai ca un element important în funcție de orașul spre care i se orientau produsele economice. Așa este studiat satul în cartea lui Heinrich von Thünen „Statul izolat“. Orașul este plasat în centru și în jurul lui satele care se vor specializa în diverse produse în funcție de necesitățile orașului și în funcție de distanța ce o au până la oraș.

Sunt câțiva economiști cari s'au ocupat cu însemnătatea socială și economică a grupului agrar restrâns, dar nu a celui existent ci a unei ideale organizări a grupului agrar. Și aici putem plasa pe

falansterianul Fourier cu a sa carte „Asociația domestică agricolă (1832)“ și — la noi — pe Teodor Diamandi cu falansterul dela Scăeni (1835).

Satul — ca realitate economică — se caracterizează prin acea economie casnică închisă, analizată atât de bine de K. Bücher.

Dar K. Bücher n'a vrut și nici n'a analizat satul în complexitatea lui economică ci numai a căutat să determine o epocă prin caracterizarea economiei casnice închise, când schimbul nu era așa de intens.

Statica satului românesc — atât în probleme culturale cât mai ales în probleme economice — a fost foarte mult influențată de ocupația țaranului care stătea în afara schimbului cât mai ales de tradiționalismul țaranului român și de forma de proprietate.

O viață stratificată de veacuri cu adânci cute înfipte în tradiție prin familie. Din nucleul social al familiei s'a desprins satul ca o complexitate mai largă. Inșăși cuvântul moșie este legat mai mult de moș — deci de existența unei clase mai bătrâne — decât de funcția economică a moșiei. Funcția economică a familiei era dependentă de tradiție ce se transmitea prin bătrâni.

Intr'un timp în care nu erau bine conturate problemele juridice și sociale ale satului — în dependența de terțe deoarece în sat era o ordine bine stabilită — satul nu avea posibilitatea să apară ca element economic nici în procesul producției dar mai ales în cel al circulației.

Se facem o deosebire. Țăranii apăreau în procesul producției dar nu ca elemente de sine stătătoare ci în funcție de marele proprietar, deci nu apăreau în procesul economic al schimbului ca elemente determinante.

În sistemul capitalist agricultura, apare în circulația bunurilor sub o formă de schimb caracterizată prin dependența prețurilor și de factori de schimb dar mai ales influențată de elemente naturale: seceta etc.

Țăranul — ca reprezentant al unității economice agrare — a apărut sub două forme. Prima, în dependență de marea proprietate. Această problemă s'a rezolvat la noi prin reforma dela 1864, când pentru prima dată se recunoaște țaranului dreptul de proprietate individuală asupra pământului.*

În această situație, pentru a putea plăti pământul, era mereu în dependență de acest element

* Ernest Grintesco: Le Problème du Redressement agricole en Roumanie.

strein care greva dreptul de proprietate și — în consecință — unitatea economică cea mai mică (familia) nu era independentă din punct de vedere economic. Deci nu putea apărea în circulația valorilor cu premisele condiționate numai de producție. Era silită de datoria ce o avea.

În a doua formă, satul cu totalitatea producției lui, apare în procesul schimbului ca element dependent de capitalismul financiar. Această a doua perioadă caracterizează destul de precis situația actuală a satului.

În ancheta, pe care distinsul ziarist V. Munteanu, a făcut-o în Ardeal, ni se arată destul de clar, întrucât marele capitalism a distrus satul, ca element de schimb în circulația bunurilor ce-i sunt caracteristice. El apare în schimb nu cu produse ce ar apărea în timpuri normale, ci cu produse ce-i sunt necesare țaranului pentru consumație, dar fiind forțat de scadența datoriei, acestea le vinde și sub prețul de cost.

Di V. Munteanu ne arată că o comună de munte cu o populație de 1027 locuitori are o datorie de 1 $\frac{1}{2}$ ori mai mare ca valoarea proprietății. (Fundata, jud. Brașov), sau cum este Viștea de sus cu 1426 suflete are o datorie de 3,000.000.

În această situație, problema economică a satului apare evidentă. Economia individuală a țaranului este falimentară, tocmai din cauză că, satul a fost lăsat liber și necrotit în jocul forțelor s himbului. Se impune acum o radicală schimbare, cu atât mai mult cu cât satul a apărut în economia schimbului într'o epocă în care capitalismul spoliator era prea puternic.

Fr. List justifică protecționismul contra liberalismului prin elementul istoric. Deci prin pregătirea economică pe care o avea un stat de a intra liber în schimbul internațional. Dacă era insuficient pregătit față de alt stat, nu numai că era îndreptățit a-și ocroti organizațiile economice față de concurența streină, dar acesta era un imperativ de viață.

Trăgând concluziile necesare din principiul școalei istorice, se impune și pentru sat o cât mai grabnică ocrotire față de elementele speculative ale capitalismului.

Pentru a putea analiza satul este necesar de a face unele despărțiri în diferite compartimente economice. Satul ca element independent de circulația bunurilor, apare ca o unitate economică bine definită. Greutatea determinării lui apare în momentul când vrei să-l determini — din punct de vedere economic — în raport cu produsele ce apar pe piață.

Pentru a intra în unele amănunte ale acestei dificile probleme este necesar a cunoaște întreaga gamă a diferitelor produse pe care le aduce țărănul în comerț.

Pentru că la produsele agricole să calculezi precis valoarea de cost. Pe lângă valoarea de cost calculată în funcție de materia primă (sămânța), salariul ce nu se calculează niciodată integral și precis, amortizarea uneltelor sau a mașinilor, mai intră și un factor de care țărănul, niciodată nu ține cont. Astfel este cota de sărăcire a pământ-

tului și care totdeauna este mai mare decât valoarea îngrășământului întrebuințat. Dar există o serie întreagă de elemente ale valorii de cost și cari nu se pot calcula decât într'o exploatare mare.

Amintite aceste toate, ne arată clar că satul are o problematică a lui și aceasta nu se va putea rezolva, dacă satul va fi lăsat liber și neocrotit în circulația valorilor.

În câteva articole viitoare vom analiza câteva aspecte economice ale satului.

AUGUSTIN TĂTARU

FRĂMÂNTĂRILE INTERNAȚIONALE ȘI POLITICA NOASTRĂ EXTERNĂ

„Situația internațională este gravă“, a declarat zilele trecute, la reîntoarcerea în țară, ministrul nostru de externe d. N. Titulescu. Cu tot optimismul ce-l caracterizează s'a găsit obligat de a face în fața țării întregi declarația de mai sus.

Să vedem dacă într'adevăr lucrurile se prezintă astfel și poziția României față de aceste evenimente grave.

Lungile discuții din numeroasele ședințe ale Ligii Națiunilor și mai ales importanțele întrevederi diplomatice în legătura cu conflictul italo-abisinian a dat la iveală toată tensiunea ce domnește între statele Europei.

Judecând sub aspect european conflictul dintre Italia și Etiopia, trebuie să subliniem în primul rând încordarea dintre Londra și Roma, apoi amiciția dintre Franța și Italia și în al treilea rând o vizibilă răcire a prieteniei dintre Foreign Office și Quai d'Orsay.

Intr'adevăr cine a urmărit mai atent toate evenimentele internaționale din ultima vreme a văzut că am fost până în preajma izbucnirii unui război european. S'a ajuns totuși la războiul italo-abisinian. Politica de expansiuni teritoriale pe care Mussolini a dus-o în ultima vreme nu se putea să aibă alt desnodământ decât războiul.

Incordarea dintre Londra și Roma. Dar e suficient să aruncăm o privire pe hartă pentru a vedea interesele mari ale Angliei în Africa răsăriteană. E drumul dintre Metropolă și India prin Canalul Suez, e Marea Roșie și Egiptul unde protectoratul englez nu e suportat cu prea multă simpatie de egipteni.

Ocuparea Abisiniei de către italieni, ar fi un real pericol pentru coloniile engleze din apropiere.

Deaceia eforturile pe cari Anglia le-a făcut pentru a împiedeca Italia de a pune stăpânire pe Etiopia nu vor înceta.

Deasemenea trebuie subliniat sprijinul pe care Franța l-a dat Italiei până la izbucnirea războiului și chiar după aceea, faptul că n'a voit să aplice și sancțiuni militare este cea mai bună dovadă despre bunele raporturi de prietenie dintre cele două mari țări latine.

Vizita dlui Laval la Roma își dă deci roadele ei. Franța lasă mână liberă Italiei în Africa, dar Italia e de acord cu Franța în toate chestiunile continentale, între cari menținerea independenței Austriei e cea mai importantă.

Mai așteptăm creerea unor strânse relații de prietenie între Italia și Mica Antantă.

Dar atunci e evidentă și cauza răcelii relațiilor dintre Anglia și Franța. Anglia are în Africa interese complect opuse de cele ale Italiei, pe când pe Franța n'o interesează direct politica de revindicări teritoriale a lui Mussolini.

Pentru Franța pericolul e Germania, iar prin atitudinea prietenoasă față de Roma a câștigat și pe italieni în rândul țărilor cari într'un caz de război s'ar găsi între adversarii lui Hitler.

Și aici ajungem la alt aspect al gravității situației internaționale. E înarmarea Germaniei. Cine cunoaște perfecționarea la care au ajuns uzinele germane pentru fabricarea tuturor materiilor de război începând dela mitraliere și tancuri și până la avioane și gaze asfixiante își poate da seama de pericolul mare pe care-l prezintă pentru pacea Europei. În momentul când frontul dela Stressa-anglo-franco-italian se va sparg, evident că una

dintre cele trei țări s'ar găsi pe aceeași linie cu Germania și în acest caz Hitler ar fi gata de a provoca războiul de revanșe.

Totuși avem și aci o ameliorare a acestui pericol: apariția Rusiei sovietice la Liga Națiunilor sau mai precis între statele antirevizioniste și deci pe axa politice de pace Paris—Moscova.

* * *

Acum evident că în lumina acestor fapte putem vorbi despre situația externă a României, așa cum a creat-o talentatul nostru ministru de externe.

Țara noastră nu mai are revindicări teritoriale. Atunci evident, politica noastră externă trebuie îndreptată pe terenul internațional de a ne crea prieteni cu cari într'un caz de război să ne putem apăra cât mai bine granițele actuale ce s'au câștigat cu atâtea jertfe.

E simplu că baza politice noastre externe e prietenia cu Franța. Oare n'a venit ministrul ei de externe — regretatul L. Barthou în Parlamentul din București, și a spus respicat că granițele noastre sunt și ale Franței?

De altfel, baza aceasta e atât de solidă încât chiar și acei câțiva cari propovăduesc politica de apropiere față de Germania își dau seama de enormul sprijin politic pe care-l avem din partea Parisului și vorbesc numai de faptul că Franța nu ne cumpără produsele noastre. Dar dacă Franța are grâne câte-i trebuiesc ce să mai facă cu ale noastre?

E just că pe plan econ mic relațiunile cu Germania sunt de dorit. Ea o țară industrială, noi agrară, fiecare deci cu produsele care-i trebuiesc celeilalte. Dar Franța nu ne-a oprit nici când să ne facem afacerile noastre comerciale cu Germania.

Dar cu vecinii noștri cum stăm?

Raporturile bune cu Cehoslovacia și Jugoslavia nici nu e nevoie să le mai subliniem. Polonia, chiar trecută din sfera de influență a Parisului în aceea a Berlinului, prietenia dintre noi și ea chiar dacă n'ar mai fi ca înainte, totuși nici când nu va avea nici o revendicare asupra noastră.

Ar mai fi Ungaria, Bulgaria și Rusia. Ca primele două, atâtea vreme cât activează pe linia revizionismului, evident că nu se poate sta de vorbă cu ele. De altfel România în cadrele Micei Antante și Înțelegerii Balcanice, a găsit atitudinea cea mai nimerită față de acestea.

Cu Rusia însă, revenită în concertul statelor Europene, am reluat relațiunile diplomatice și de prietenie. Era din punct de vedere militar singura vecină periculoasă pentru noi. Acum suntem prieteni, grație politice chibzuite a dlui Titulescu și a partidului național-țărănesc.

Deci, situația noastră externă este mai consolidată ca ori când. Continuând pe calea aceasta iniensificând și mai mult aceste legături de prietenie și natural înarmându-ne serios, nu vom mai avea de cine ne teme.

AXENTE SEVER BANCUI

SPRE DREPTATE SOCIALĂ

În fiecare epocă dorințele umane se cristalizează în ideologii, cari realizate însemnează înlăturarea relelor ce la epoca anumită se găsesc în sânul societății și-i împiedecă normala dezvoltare.

În ideologia socială găsim ca deziderat uman al epocii actuale dreptatea socială, în conflict cu așezarea socială de până acum, în primul rând cu așezarea economică ce împarte lumea în exploatați și exploatați.

Lumea deosebirilor de drepturi și deosebirilor de stare civilă a fost mistuită de focul revoluției franceze din secolul XVIII. Lumea oprimării politice fățișe încă pierise. A rămas însă nedreptatea economică a lumii capitaliste, care perpetuează deosebirea între clasa muncitoare, clasa producătoare de valori și aceea a beneficiarilor. Nedreptatea e

în repartitia mijloacelor de producție și dacă aceasta e nedreaptă, nedreaptă e și repartitia veniturilor, nedreaptă e întreaga orânduire, nedreptatea fiind un fapt în viața socială.

Nedreptatea e în ordinea economică, dreptatea, idealul uman de înfăptuit, privește deci primordial această ordine, dreptate în ordinea economică însemnând înfăptuirea dreptății sociale, înlăturarea nedreptății din viața socială.

Nedreptatea se datorește sistemului de producție capitalist și încoronării acestuia regimului capitalist, a cărui rădăcini pătrund prin regimul servajului până în acel al sclăviei. Nedreptatea sistemului reese din studiul legilor capitalismului. Temeiul acestor legi se găsește în structura economică și în profitul capitalist, care e pârgia și explicația producțiunii acestui sistem.

Din cauza profitului în sistemul capitalist factorii producției, capitalul și munca sunt în conflict permanent. Legile amintite dovedesc biruința capitalului în acest conflict, cu consecința: creșterea capitalului constant și a plus valorii față de salarii, — sursa de existență a mulțimilor muncitoare — și dezechilibrarea întregului sistem, prin creșterea înceată a consumației față de creșterea vertijinoasă — sub mirajul profitului — a totalului valorilor produse.

În sistemul capitalist avem muncă pentru alți, numai în parte plătită și producția determinată de creșterea profitului, nu de necesitatea îmbunătățirii condițiilor de existență a mulțimilor muncitoare, de facilitare a progresului și binelui social. Rezultatul e mizeria mulțimilor alături de lux și nedreptatea ordinii sociale. Din cauza acestor urmări, sistemul capitalist, cu profitul capitalist e de condamnat din punct de vedere național, etic și social și orice pas spre îndeplinirea dreptății sociale trebuie să atingă profitul capitalist, evoluția normală în ordinea economică fiind spre înlăturarea totală a acestuia.

Legile capitalismului, prin consecința lor, dezechilibru între producție și consumație, au dus sistemul la prăbușire; prin concentrarea capitalului și depersonalizarea lui în faza ultimă a capitalismului, au asigurat evoluția spre un alt sistem, mai drept, în care se va căuta să se repare nedreptatea creiată prin despărțirea muncii de proprietatea mijloacelor de producție, creind sectoare de proprietate colectivă, acolo unde proprietatea privată e abusivă și nu corespunde nici dezvoltării tehnice. Acesta e sistemul economiei mixte, sistemul de tranziție spre economia socialistă. Dreptatea socială va fi îndeplinită prin acest sistem în măsura în care se va nimici profitul capitalist, în măsura în care economia capitalistă va pierde terenul în favoarea unei economii solidariste, căci în această măsură se face trecerea de la individualism economic la socialism. Pentru introducerea reformelor necesare trecerii și înlăturarea obstacolelor puse de profitorii sistemului capitalist, se cere ca deținătorii puterii politice, să aibă în vedere scopul social: îmbunătățirea condițiilor de existență, de sănătate și de cultură a poporului și dreptatea socială, îndeplinită prin înlăturarea ori cărei oprămări și exploatări, cu darea posibilităților de dezvoltare a poporului în toate ramurile de activitate omenească.

*

Civilizație și cultură sunt scopuri sociale, e-

xistența lor indicând progresul unui popor sau unei națiuni. Existenței și dezvoltării acestora se cere un cadru politic în care să primeze interesul general și o politică de stat conștientă de scopurile sociale amintite, spre cari trebuie să se îndrepte toată activitatea. La baza existenței acestor scopuri, drept condiție pentru civilizație și cultură, este bună starea materială a națiunii, în consecință primul scop al politicii vor fi reformele economice, o politică economică de îmbunătățire a condițiilor materiale de viață a națiunii, asigurând prin aceasta progresul și fericirea acesteia. Dreptatea socială să fie îndeplinită cu ajutorul puterii politice, primordial ca o dreptate economică.

Un stat nou, o economie nouă, sunt cerințele îndeplinirii dreptății sociale.

Economia în care dreptatea e îndeplinită e aceea spre care duc legile de evoluție economico-sociale, confirmate de realitate prin forme noi solidariste și forme de tranziție ce au apărut pentru înlocuirea formelor economice capitaliste și al căror primă țintă este înlăturarea profitului capitalist, cum e cooperarea și măsurile ce se impun pentru a ieși din marasmul economiei capitaliste, ca etatizarea marilor industrii și controlul băncilor. Prin aceste măsuri se urmărește suprimarea plus valutei care reprezintă profitul capitalist și trecerea ei la fondul de consumație colectivă, dând posibilitatea de ridicare a condițiilor de existență, de îngrijire a sănătății și ridicare a nivelului cultural al populațiunii. Aceste sunt măsuri pentru îndeplinirea dreptății sociale.

În ce privește Statul, care să asigure primul interesul general, nu poate fi decât statul democratic, acesta numai, nefiind expresia unei singure clase și în consecință nu va avea de apărut interesele exclusive ale acesteia, ci interesele colective facilitând evoluția spre ordinea socială echitabilă și introducând o politică economică și socială conștient îndreptată spre îndeplinirea acesteia.

Primatul interesului social, general, în economie ca și în politică se impune față de conflictele de interese particulare, față de nedreptatea socială.

*

Reformele amintite, au scopul de a schimba întregul aspect al vieții sociale prin schimbarea condițiilor economice, politice și sociale, prin îndeplinirea dreptății sociale și sunt de importanță foarte mare națională și socială, asigurând bunăstarea, în consecință sănătatea și cultura poporului.

Privind societatea românească, găsim marea masă țărănească, micii meseriași și comercianți, salariații, muncitori manuali și intelectuali și în fine profitorii. Dată organizarea economico-socială capitalistă, marea masă a populației stă sub exploatarea profiturilor capitaliști, iată de ce la noi nu poate fi vorbă de sănătatea și cultura poporului, cu atât mai puțin de bunăstare materială. Dat fiind dezastrul național și social, ce reiasă din constatarea că poporul nostru, țărănimea noastră în primul rând, e subnutrită, bătută de boale și incultă, ori ce reforme pentru schimbarea în bine a acestor stări trebuie să aibă sprijinul politicii statului. Regimul actual politic a dovedit însă, că se pricepe mai bine a ridica bariere sănătății, culturii și vieții chiar a poporului.

După război la noi s'a făcut împroprietărirea, un act de înfăptuire a dreptății. A fost însă o măsură pe jumătate, căci împroprietărișilor nu li s'a pus la dispoziție mijloace pentru exploatare, nici credit favorabil pentru procurarea acestora, așa că țăranul a fost nevoit să se plece creditului capitalist și rodul muncii lui a ajuns pe mai departe în alte mâini. Acum 2000 de ani, în timpul când instituția sclăviei era în floare s'a știut că împroprietărirea trebuie să se facă cu măsuri integrale*), la noi însă nu s'a știut.

Repararea acestei greșeli se impune și peste

*) Plutarch povestește că Tiberius Gracchus propuse o lege prin care tezaurul regelui Attalus Philopator al Pergamului, care instituisese poporul roman ca succesor al său, să fie împărțit celor cari au fost împroprietăriși, ca să-și poată procura instrumente și să înceapă cultivarea pământului. (T. și C. Gracchus cap. XVI).

tot ridicarea stării materiale a țărânimii și întregii populațiuni.

Politica economică să urmărească ridicarea puterii de cumpărare a populației, înlăturarea exploatării prin profitul capitalist, deci etatizarea industriilor monopolizate, controlul băncilor, înlăturarea intermediarilor prin cooperatie, și un sistem fiscal, care să aibă de scop nimicirea disproporțiilor veniturilor și nu asupra celor al căror venit nu e îndestulător traiului.

Dreptatea prin încetarea exploatării economice și oprimării politice fățișe sau ascunse, sunt condițiile pentru a asigura progresul național și social, condiții cari le aduce un regim de economie planificată și un regim politic democratic, căci dacă în societatea actuală nu e deosebire între oameni, ca în timpul feudalismului între senior și vita ce muncea hrănită cu pâine neagră, apă și rădăcini, totuș e omenește ca toți să trăiască mai bine, să nu mai fie exploatați și oprimați.

Spre dreptatea socială, stare ce presupune o nivelare a condițiilor sociale, duc reformele cari au de scop îmbunătățirea condițiilor de trai a populației, a țărânimii și muncitorimii, îmbunătățire necesară pentru ridicarea nivelului cultural și social, pentru asigurarea marșului spre progres al națiunii.

ADRIAN MIHALCA

SCHIMBAREA ATITUDINII CLASEI MUNCITOARE FAȚĂ DE ȚĂRĂNIME

Una dintre cele mai importante schimbări, pe care le-a suferit fenomenul politic în vremea noastră, este schimbarea atitudinii clasei muncitoare — proletariatului industrial — față de țărănime. Asistăm, la apropierea organismelor politice ale clasei muncitoare din industrie, de categoriile din sânul țărânimii. Faptul acesta merită toată atenția. În primul rând, pentru că linia mișcării claselor muncitoare din industrie a fost întotdeauna, linia care a marcat tensiunea fenomenului politic, fiind generatoare de efecte numeroase. În al doilea rând, pentru că schimbarea aceasta contrastează cu linia mișcării din trecut, când țărănimea era pur și simplu neglijată, fiind considerată ca o masă socială, ne-

participând la viața socială. Trecerea în revistă a atitudinii teoretice și a practicei sociale, pe care a avut-o mișcarea muncitorească față de țărănime vom vedea că justifică această afirmare a noastră.

K. Marx consideră țărănimea ca pe o „mică burghezie, clasă reacționară și dușmană proletariatului”. „Țăranul e condamnat la pieire, prin concentrarea proprietății funciare”.

Fr. Engels, într'un studiu în „*Neue Zeit*” sub titlul „*Chestiunea țărănească în Franța și Germania*” publicat în 1894 și 1895, susține la fel că țăranul prin felul producției sale este absolut condamnat la pieire, este un viitor proletar. Cu toată soarta lui sigură, de viitor proletar, țăranul

nu este accesibil propagandei socialiste având un foarte pronunțat simțământ de proprietate, afirmă Egels.

Dr. Adler, unul din conducătorii mișcării muncitorești austriace, afirma încă la 1901, că țărănimea și mica burghezie trebuie să vină ele la proletariatul industrial, iar nu acesta să se îndrepte spre ele.

Practica socială, cum era firesc, a urmat linia atitudinii teoretice. Programele partidelor muncitorești nu conțin nici unul decât, uneori, vagi enunțări, în materie agrară. Dispariția fatală a clasei țărănești, care trebuia să survină în timp prin evoluția procesului economic, justifică desinteresul de pătura țărănească. Dacă exista vre-o preocupare aceasta era cel mult momentană și isvorâtă din necesități electorale. Aceasta a fost poziția în faza, pe care am putea-o numi primă, a mișcării muncitorimii industriale.

Inmulțirea micilor proprietăți țărănești și integrarea socială pe care o determină capitalismul, sunt factorii cari au cauzat o primă schimbare de atitudine a clasei muncitoare, față de țărănime. Inmulțirea micilor proprietăți țărănești, a desmințit „dispariția țaranului” iar integrarea socială a țărânimii i-a dat rosturi sociale. Cu reformismul lui **Bernstein** și **Kautsky** intrăm pe linia începutului de alianță între proletariat și țărănime. Mișcarea muncitoare din sectoristă și conținând exclusiv pe muncitorimea industrială — ca unica categorie socială cu rosturi istorice, — devine mai conciliantă și caută alianțe și în celelalte pături sociale. Ed. Bernstein constată că, în timp ce marea proprietate și-a oprit mersul, mica proprietate se întinde și *ca pământ și ca număr de proprietari*. (micile și mijloacele gospodării rurale) Acelaș fenomen îl constată K. Kautsky: „*Nu ne mai putem gândi că mica proprietate funciară e pe cale de a dispărea în societatea modernă și de a fi înlocuită cu marea proprietate*”. Ca remediu Kautsky propune neutralizarea țaranului (obștii, credit, cooperație). Programele mișcării muncitoare încep să conțină din acest timp, puncte cari se ocupă de țărănime. Programul deta Erfurth din 1891, după ce asimilează pe muncitorii salariați din agricultură cu muncitorii salariați din industrie, nu mai conține fraza pusă în redactarea dată programului Gotha, în care toate elementele sociale din afara proletariatului industrial erau „massă reacționară”. Aceasta ar putea fi numită a doua fază a atitudinii mișcării muncitorești.

Cu războiul mondial începe o nouă fază. Rezultatele integrării țărânimii în economia de schimb,

capitalistă, a exploatării colective prin impozite și individuală prin diferențele de valoare între cantitățile de muncă schimbate (N. Lenin), proletarizarea țărânimii, improprietărirea etc. toate acestea sunt factori cari au făcut din țărănime o categorie cu roluri *sociale*. S'a produs un proces cu efecte triple: lărgirea conștiinței de om, trezirea conștiinței de clasă și diferențierea. Din toate acestea clasa muncitoare industrială, a început a vedea: în o parte a țărânimii o categorie indiferentă iar în altă parte a ei, un aliat de luptă anti-capitalistă și revoluționară. (aripa proletarizată) Cu aceasta trăim faza alianței pe care am numi-o a treia și cea actuală. Frontul popular, încheie această fază de *acord deplin*. Mișcarea muncitoare în lupta ei anti-capitalistă, încheie alianțe cu mica burghezie și cu țărănimea pe bază de programe minimale în care se găsesc soluții imediate la nevoile păturilor sociale luate în ansamblul lor, cu excepția burgheziei fascizante. Cât de departe suntem de programul dela Gotha, în care toate categoriile sociale în afara proletariatului sunt „massă reacționară” dar și cât de acută a devenit lupta socială. Acesta a fost mersul fenomenului politic în țările industriale, unde mișcarea politică muncitorească a cunoscut dela început un corp social pe care să se bazeze.

În țările agricole lipsește industria. Lipsa industriei aduce cu sine lipsa muncitorimii industriale Chiar muncitorimea care există în puținele întreprinderi particulare sau servicii publice, are un caracter sezonier. Recrutată din țărănime — la prima generație — esențiala preocupare rămâne posibilitatea de întoarcere în sat — chiar dacă nu-i realizabilă. Situația e identică păstrând proporțiile — cu structura muncitorimii americane, formată din emigranți. Și acolo abia criza actuală i-a trezit conștiința de clasă.

Lipsa muncitorimii industriale nu-i un motiv ca țările de structură agrară să nu urmeze pașii progresului, spre democratizarea economică. În lipsa muncitorimii industriale, țărănimea are ea rolul de transformator social. Evoluția este desigur mai înceată și cunoaște faze staționare de mai lungă durată. Totuși ea se produce. Țărănimea a și început să se organizeze în partide ale ei. Statele agrare cunosc afirmarea unei noi conștiințe de clasă: a țărânimii. Așa în Austria există „Landbund für Oesterreich” în Bulgaria „Uniunea națională a țaranilor bulgari” în Finlanda „Partidul țărănesc finlandez” în Olanda „Partidul populației rurale” în Letonia, Lituania și Estonia la fel; în

Polonia „Partidul țărănesc” (recent s'a declarat contra politicii externe a Poloniei, care politică a trecut-o în frontul războinic și anti-sovietic) în Elveția „Partidul țăranilor și al cetățenilor din Argovia” și „Partidul bernez al cetățenilor”; în Cehoslovacia „Partidul țărănesc german” și „Partidul republican cehoslovac al agricultorilor și micilor țărani”; în Jugoslavia „Partidele țărănești: sârb, croat și slovac”. În țările industriale chiar, asistăm la un neo-fiziocratism.

Țărănimea nu-i însă un corp social omogen. Ea n'are decât o unitate geografică. După interese

se împarte în diferite categorii. De categoria din țărănime, care va lua conducerea politică depinde adâncimea reformelor sociale și răspunsurile date problemelor puse de nevoile maselor. De moment asistăm la adâncirea conștiinței de clasă. *Diferențierile vor produce și diferențieri de organisme politice.* Și suntem deja departe de timpul când P. Makiewsky putea spune, că țărănimea „e un reziduu social nediferențiat” ca și de vremea când C. Stere numea țărănimea „bază socială nediferențiată”.

MOLDOVAN E. ROMAN

INSEMNAȚI

Mișcarea maselor.

Politica se poate face în mai multe feluri. Unii lenevesc, pândind venirea împrejurărilor turburi, pentruca să ia sau să li-se dea puterea. Alții întrețin o oarecare agitație în opinia publică în jurul numelui lor, chemând la sfat și adunări mici pâlcuri de oameni și folosind apoi presa pentru reclamă și exagerări. Este apoi o categorie de oameni cumsecade cari se socotesc îndreptățiți de a se face apel la ei, pentru faptul că au reușit în profesiunea lor, pentru îndreptarea lucrurilor din țară; discuțiile lor se fac în cercuri de familii sau cu prilejul feluritelor adunări. Asemenea manifestări nu onorează viața publică a țării noastre care nu se poate întreține decât cu mișcări organice cetățenești, în văzul tuturor, curajoase, rezultat al ostenețelor de fiecare zi.

Partidul național-țărănesc este singurul partid politic din România care-și îndeplinește serios și stăruitor misiunea sa în viața publică a țării. El aduce la cunoștința opiniei publice faptele de seamă din politica țării, îndrumază mulțimea arătând feluritele aspecte ale acestor stări, organizează pe cetățeni în vederea exercitării drepturilor lor, mobilizează pe cei mulți pentru lupta împotriva guvernului, pentru cucerirea și fructificarea puterii în Stat. Acest partid merge în mijlocul celor mulți cu un program, cu o doctrină, elaborate de mințile mari din partid.

Lupta întreprinsă acum de național-țărăniști are ca obiectiv nu atât cucerirea puterii — putere care este un mijloc — ci în primul rând instaurarea unui regim social-politic de apărare a intereselor țărănești, după chipul căroră trebuie schimbat structural organismul

Statului românesc. Acest ideal, național-țărănismul știe că îl va realiza numai prin practicarea unei democrații disciplinate, unui naționalism creator, generalizând în viața rurală sistemul cooperatist. Adversarii național-țărănismului sunt spiritul capitalist-exploatator liberal, obscurantismul de dreapta

Impotriva acestora național-țărănismul se ridică cu marea lui forță care rezidă în mulțimile mari cari îl urmează. Aceasta este singura cale onorabilă și eficace pe care trebuie practicăta viața publică a unui Stat modern.

Tineretul național-țărănist.

În toate județele Ardealului și Banatului organizarea tineretului se face temeinic și cu spor. În unele județe organizarea se face într'un ritm extrem de viu și entuziast. Regulamentul de organizare a tineretului este tipărit și s'a trimis tuturor secretarilor județeni. În curând vor începe să se țină congresele județene ale tineretului iar ceva mai târziu se va ține congresul general regional.

Spiritul și metoda de organizare ale tineretului sunt nouă; deasemenea și programul continuu de activitate prevede realizări necunoscute până acum de organizațiile tineresti.

Secretariatul general provincial însufleșește și coordonează activitatea organizațiilor județene.

La Cluj s'a organizat Secția tineretului universitar național-țărănist care grupează pe studenții din acest centru universitar. Interesul pentru organizația tineretului universitar este mare. Este pe cale de organizare și Secția tineretului

retului universitar naț.-țăr. la Timișoara.

Nu peste mult organizațiile tineretului național-țărănist își vor dovedi forța și capacitatea lor de realizare. Și totdeauna în strânsă legătură cu organizațiile de partid național-țărăniste.

Conducătorul „Frontului Românesc” despre Statul țărănesc.

Dl Vaida a stat de vorbă cu un reprezentant al ziarului „Universul” căruia, între altele, i-a spus:

„Statul țărănesc” se reduce la instaurarea unei exploatare colective agrare după tipicul colhozurilor și a muncii forțate, botezată cu conștiință sau cu inconștiință: cooperatie”.

Puțin vrea să înțeleagă dl Vaida și din ceace este Statul țărănesc și din ceace este cooperatia. Asupra posibilității de înțelegere aplicată a ceace se numește Stat țărănesc, noi ne-am mai oprit aci, în revistă și tot în legătură cu dl Vaida; și am subliniat și lipsa de românism aplicat în propria gospodărie și în satul Olpret a celui care este conducătorul mișcării ultraromânismului. Și fenomenul țărănesc în România nu poate fi despărțit de fenomenul românesc, deoarece puțin românism îndepărtează de țărănism, mult țărănism apropie. De bună seamă este vorba de românismul de fapte, de cel trăit, de cel care îți impune, zi de zi, un minimum de sacrificii și de realizări pentru obștea românească iar nu de românismul vorbelor goale.

Cât privește cooperatismul știm până unde merge simpatia dlui Vaida pentru el. Concepția dsale exploatare-capitalistă formată pe fofoliile sălilor de ședinte ale consiliilor de administratie ale societăților pe acțiuni mai mult streine decât românești, este la antipodul modestelor, dar folositoarelor pentru obștea românească, realizări cooperatiste.

A vedea în acțiunea de ridicare a țărănimii întreprinsă viguros de partidul național-țărănesc, colhozul și munca forțată, și a ridiculiza cooperatia, însemnează a refuza să vezi marile adevăruri ale vieții românești pe cari oricine le nesocoteste se sinucide politicește.

Infăptuiri ale Statului țărănesc de mâine.

Desprindem din raportul prezentat comitetului județean al partidului național-țărănesc din Hunedoara de către dl av. Lazar Dânsoreanu, secretar general, următoarele:

— „Suntem aci reprezentanții unui județ cu o întindere cât Bucovina și dispunem de 94.057 voturi la Cameră și 99.287 voturi la consiliul județean”.

„Furnizăm 80 la sută din toată producția de aur a țării; furnizăm cărbunii C. F. R.; fier, argint, aramă, talc, var, piatră de construcție, etc.”

„Prin uzinele din Hunedoara, Călan și Cugir, reprezentăm o bună parte din industria metalurgică. Pe munții noștri se putrezesc sau sunt jecmăniți de profitori, milioane de fire de lemne de toate varietățile. Nenumărate căderi de ape conservă și ascund energii cari așteaptă o canalizare”.

....„Pornind dela țărani fruntași, cari își seamănă holda și o seceră cu mașina, până la moșul care-și poartă calul de dârlogi prin țară și dela ciobanul care stă în bătaia arșiței și a vântului, până la minerul care scurmă în bezna din adâncul pământului, toți aveau câte o problemă care se aștepta rezolvată de către autoritatea de stat”.

„Din nefericire dacă încercăm o recapitulare a realizărilor locale din județul Hunedoara, nu găsim nici una care să merite a fi reliefată”

„Linia ferată Deva—Brad, menită să înviorze toată regiunea Moșilor a rămas doar în cartoanele căilor ferate, iar linia Petroșani—Tg.-Jiu se lucrează cu febrilitate numai în perioade electorale; Uzinele Cugir, de ani de zile se pregătesc să-și înceapă activitatea; Minele de aramă dela Zam și exploatarea dela Sibiușel au fost lăsate în părăginire”.

„Nici un drum nou, nici-o exploatare sau industrie nouă din câte s’ar putea face în acest colț fericit de bogății naturale”.

Inseilarea aceasta sumară a nevoilor unui județ de 400 mii țărani, pune în evidență datoria unui Stat organizat în alt spirit și cu alte obiective decât Statul pseudo-liberal de astăzi.

Orientări greșite în cooperatia românească.

La 12 Oct. s’a întrunit la Praga Comitetul central al Alianței cooperative internaționale, căruia dl Henry May, secretarul general al alianței, i-a prezentat un raport asupra mișcării cooperative din diversele țări. În acest raport, despre România, dl May vorbește astfel:

„Mișcarea românească propriu zisă cuprinde aproape 1.300 cooperative de consum, 4.696 cooperative de credit și circa 550 cooperative diferite, printre care trebuie să notăm în special cooperativele forestiere, de producție și obștiile de arendare și de cumpărare.

În cursul călătoriei mele am vizitat câteva cooperative de producție din tipul cel mai interesant, ca de pildă cooperativele pentru extragerea cărbunelui, cooperativele forestiere și cooperativele viticole. Cooperativele de consum din București și din împrejurimi, ca și

cele pe care le-am văzut în provincie, dădeau dovada de o excelentă conducere și de prosperitate. Satul primitiv Pecineaga, situat pe un confluent al Dunărei și care este izolat de orice civilizație timp de mai multe luni pe an, din cauza ghețurilor, este o adevărată comunitate cooperativă, care posedă o cooperativă de consum cu adevărat remarcabilă, o bancă cooperativă precum și cele mai multe din accesoriile unei vieți în comun.

Statul și cooperația românească.

„În privința situației de drept a cooperației din România d. May constată că situația generală a mișcării românești, în raport cu noua lege și cu autoritățile publice nu este din cele mai fericite. Deși înființată pe baza inițiativei voluntare și personale, mișcarea cooperativă românească a avut nefericirea de a-și vedea impusă prin legea din 1903 o tutelă din partea guvernului, care nu s'a dat înapoi nici în fața pedepsirii și a îndepărtării administratorilor și a funcționarilor. Grație legii propusă de profesorul Răducanu în 1929, mișcarea a fost eliberată în mare măsură de controlul Statului. În Martie a. c. un alt guvern a adoptat amendamente la legea din 1929, cu un caracter categoric reacționar.

Chestiunea de a ști până la ce punct această recentă lege abrogă clauzele în favoarea liberă dezvoltării pe care profesorul Răducanu reușise să facă să fie adoptate de un guvern precedent, pare a fi încă o chestiune de ascuțită controversă între conducătorii cooperatori și guvern. În fapt, am constatat că, chiar printre șefii cooperatori, adică directorii diferitelor organizații naționale, nu există unanimitate completă în ce privește tendința noii legi.

După ce dl May arată cadrul legal al mișcării noastre cooperative, dsa ajunge la o concluzie gravă: cooperația din România este reacționară.

Reacționară — cooperația nu poate să dea nimic și Alianța, care are la bază principiile muncitorilor rochdalieni — nu poate să vadă cu ochi buni o mișcare astfel organizată.

D. May spune de altfel în raportul dsale:

„Eu cred, — oricare ar fi valoarea opiniei mele, care cel puțin este obiectivă și independentă — că nu există îndoială că noua lege restrânge libertatea cooperativelor și este potrivnică propășirii cooperației”.

*

Acestea sunt constatările dlui Henry May, în raportul asupra mișcării noastre cooperative. Constatări cari trebuiesc analizate profund de conducătorii mișcării noastre coope-

rativă. Situația critică în care se află mișcarea astăzi — când este complet polițianizată — are la bază tocmai devierea dela adevăratele principii cooperatiste.

Și este timpul ca acest lucru să fie înțeles. Organizată cum este acum, mișcarea cooperativă nu va face nimic bun în România.

Cifre edificatoare asupra bogăției țării. Și totuși rezultate dezastruoase în economia ei.

Numai prin Statul țărănesc se poate în-
drepta nefericită stare de astăzi.

Trei delegațiuni române, pe cât de nepregătite pe atât de lipsite de autoritate, continuă și astăzi la Londra, Paris și Berlin anume tratative, în legătură cu obligațiunile României dincolo de hotarele ei.

Sunt toate indiciile că aceste delegațiuni nu își vor putea atinge misiunea și că în cele din urmă ele se vor înapoia cu rezultate negative sau.. aproape.

În orice caz, știrile ce parvin de acolo nu ne dau dreptul să fim optimiști. Dimpotrivă.

În clipa însă, când suferim rușinea de a nu putea ajunge la rezultate pozitive în afară și nici măcar să nu putem face față, onorabil, obligațiunilor din interior, se pune întrebarea legitimă: care este cauza acestei situațiuni penibile?

Până a da răspunsul nostru, opinia publică are datoria să cunoască în cifre, la cât se ridică anual bogăția țării, pentru a-și da apoi seama.

*

În ce privește producția agricolă, care are o valoare anuală de 48 miliarde, numai valoarea cerealelor recoltate se ridică la 25 miliarde.

Suntem, cea dintâi țară din Europa și a treia în lumea întreagă în ce privește producția de porumb și cea dintâi din Europa și din întreaga lume în ce privește exportul de orz.

Iar în ce privește viile cari dau o producție anuală de 6 milioane de hectolitri, România deține locul al 5-lea în Europa și al șaselea în lume în ceea ce privește suprafața plantată.

Mai adăogăm la aceasta cele 84 milioane arbori fructiferi, (ceea ce nu ne împiedică să importăm mere... din Africa, mere din Franța și caise din California).

Mai avem:

2 milioane de cai, 4.200.000 boi, 12.500.000 oi, 450.000 capre, 3.200.000 porci, 50 milioane păsări, etc.

Aceasta în ce privește viața agricolă.

*

Cât despre industrie, cifrele sunt tot atât de elocvente.

Suntem a doua țară în lumea întreagă în ce privește petrolul.

Producția lui brută este de 8.470.000 tone anual, adică 2.323 vagoane petrol brut pe zi.

Pe de altă parte; valoarea producției de cărbuni este, anual, de 984.982.547 lei; gaz metan: 310.151.193; sare: 672.000.000; lemne: 2.481.200.000 etc.

*

Făcându-se o mică socoteală vedem că exportăm anual următoarele produse pentru următoarele sume:

Produse petrolifere 7 miliarde 214.759.000 lei.

Cereale 2.379.139.000 lei.

Lemne 1.463.609.000 lei.

Animale 628.361.000 lei.

Grâne de sămânță 626 milioane 392.000 lei.

Produse alimentare 1 miliard 389.735.000 lei.

Fructe 229.924.000 lei.

Păsări vii 3.500.000 lei.

Păsări tăiate 5.500.000 lei.

Ouă 2000 vagoane anual.

* BCU Cluj / Central

Mărginim numai la atât cifrele, cari de altfel, sunt cele oficiale.

Cu o atare bogăție naturală pe care nu o au multe state în Europa, România totuși este printre cele mai sărace, cetățenii ei o duc greu.

Cauza răului trebuie privită ca atare, în reaua și defectuoasa administrare a banului public, și în abuzurile incalificabile pe cari statul liberal de azi le-a tolerat în decursul vremii și le-a perfecționat în actuala guvernare.

Puterea de cumpărare a agricultorilor.

Cu privire la această problemă capitală a economiei românești buletinul Institutului românesc de conjunctură No. 3 din acest an publică următorul studiu interesant:

Scăderea volumului tranzacțiilor țărănești.

Lipsa de produse agricole disponibile peste nevoile consumului propriu al producătorilor — consecința recoltei slabe din 1934 — continuă să influențeze defavorabil evoluția vânzărilor țărănești. Valoarea totală a tranzacțiilor rămâne redusă la nivelul trimestrului anterior.

Scăderea sumelor încasate de agricultori,

se remarcă numai în compartimentul produselor vegetale vândute pentru consumul intern. Reducerea numărului de vite vândute în această perioadă se compensează prin urcarea prețului unitar, iar la export constatăm chiar o ușoară creștere a valorilor, consecința înviorării sezonale a exportului de cereale furajere, precum și a efectuării unui export însemnat de grâu. Cum însă acest din urmă articol, nu reprezintă numai vânzările agricultorilor din ultimul trimestru, deoarece a fost acumulat treptat încă începând din toamna anului precedent de către comisariatul grâului, creșterea valorii exportului nu are un corespondent exact în situația veniturilor țărănești din această perioadă, care în realitate comportă o ușoară scădere.

Dacă în trimestrul Octombrie—Decembrie 1934, constatăm mărirea vânzărilor de produse agricole, intervenită în urma ofertei abundente a produselor din recolta nouă, ceea ce s'a tradus prin urcarea însemnată a indicelui acestor vânzări peste urcarea sezonală obișnuită, mai târziu, atât în primul trimestru din 1935 cât și al doilea, situația se menține aproape neschimbată, valoarea tranzacțiilor suferind scăderi importante, astfel că valoarea totală a vânzărilor din anul agricol expirat se va solda cu un ușor deficit de aproape 2 la sută față de anul precedent.

Scăderea puterii de cumpărare a țăranilor.

Deși valoarea nominală a vânzărilor de produse agricole se menține la un nivel aproape identic cu acela din trimestrul precedent, cât și cu acela din perioada corespunzătoare din 1934, totuși puterea reală de cumpărare a agricultorilor, rezultată din raportul între veniturile nominale și indicii prețurilor produselor industriale necesare țăranilor, înregistrează o scădere procentuală de 4 la sută față de trimestrul precedent și de 14 la sută față de trimestrul corespunzător din 1934, determinate de scumpirea continuă a produselor industriale. Creșterea prețurilor produselor industriale, începută încă în al treilea trimestru din 1934, devine din ce în ce mai pronunțată.

Raportul între prețurile agricole și industriale care înregistrează creșteri respective de 9,8 la sută și 14 la sută față de perioada corespunzătoare a anului precedent, nu reflectă decât în parte scăderea puterii de cumpărare a țăranilor, aceasta suferind o scădere mult mai accentuată din pricina lipsei excedentelor din această recoltă.

Situația pe regiuni.

Dealtfel, dacă valoarea nominală a vânzărilor de produse agricole vegetale indică o

urcare generală pentru țara întreagă, pentru al doilea trimestru (Octombrie—Decembrie 1934) din anul agricol expirat, și o stabilizare în ultimele două trimestre din anul agricol 1934/1935, dimpotrivă situația prezintă deosebiri apreciable de la regiune la regiune. Datorită recoltei slabe din ultimul an, resimțită în special în estul țării, atât înviorarea vânzărilor dela începutul anului agricol expirat, cât și menținerea la nivelul anilor precedenți se constată numai în Muntenia și Oltenia. (Datele pentru Transilvania nu le posedăm încă; se știe însă că în această provincie situația a fost deasemenea favorabilă în urma recoltei abundente).

Valoarea vânzărilor în oboare.

Indicii regionali ai vânzărilor de produse agricole vegetale în oboarele județene sunt semnificative în această privință:

Perioada	VENITURI					Indicii prețurilor agricole	Indicii prețurilor produs. industr.	Puterea reală de cumpăr. agricult.	Raportul preț. prod. agric. și industr.
	1929 = 100		1929 = 100						
	Produse vegetale	Vite	Produse exportate	Total venituri	Indicii prețurilor produs. agricole				
1930	59	80	107	80	65	93	87	70	
1931	41	54	92	62	51	74	84	69	
1932	42	38	59	47	49	70	67	70	
1933	42	44	37	40	48	74	55	65	
1934	46	50	34	42	46	70	61	66	
1934 trim. I	49	42	26	39	42	68	57	61	
" II	39	61	25	38	45	67	57	67	
" III	45	48	30	34	49	70	56	70	
" IV	51	54	34	53	49	73	72	68	
1935 trim. I	44	53	23	38	51	74	51	69	
" II	34	62	38	38	49	77	48	64	

1) Raportul între indicele valorii totale a vânzărilor produselor agricole și indicele prețurilor produselor industriale necesare agriculturii.

1935), mai cu seamă în Basarabia și Dobrogea, valoarea tranzacțiilor scade catastrofal, în special în primele luni din 1935, când micile excedente ale slabei recolte din 1934 au fost lichidate.

Pentru celelalte provincii afară de Ardeal, Banat și Bucovina, indicele anual al vânzărilor în oboare se apropie de acela calculat pe întreaga țară pe baza valorii produselor agricole transportate pe calea ferată, fiind totuși pentru ultimul an întrucâtva inferior acestuia. Această diferență probabil n'ar apărea dacă în calcul ar intra și vânzările din restul provinciilor suscitute, unde situația economică din ultimul an a fost superioară mijlociei.

Valori 1929—1930 = 100. Anul agricol 1 Aug.—31 Iul.

	Carpații Muntelui	Șesul Dunării	Moldova	Basarabia	Dobrogea	Total
1930/31 . . .	83	104	71	64	60	80
1931/32 . . .	57	124	45	40	59	76
1932/33 . . .	78	65	50	51	54	58
1933/34 . . .	74	55	47	36	39	46
1934/35 . . .	82	60	50	26	25	42

Indicele vânzărilor în oboare traduce de altfel, tendința arătată de tablourile anterioare, și anume, indică o creștere a tranzacțiilor în primele luni ale anului agricol expirat (lunile August—Decembrie 1934), când se urcă cu 4 la sută față de nivelul în aceeași perioadă din anul precedent, creștere determinată mai ales de vânzările din județele din șesul Dunării. În restul țării, situația este staționară. În primele luni din 1935 vânzările în oboarele din Moldova, Basarabia și Dobrogea suferă o scădere foarte importantă — reprezentând abia 50 la sută din vânzările anului precedent, influențând indicele general pe țara întreagă, care scade și el cu aproximativ 20 la sută față de situația din aceeași perioadă a anului 1934.

Puterea de cumpărare probabilă în 1935/36.

În ceea ce privește evoluția probabilă a puterii de cumpărare a agricultorilor în a doua jumătate a anului 1935, adică pe aceea care va rezulta din vânzarea noii recolte, este probabil că nu se vor înregistra variații importante față de situația din ultimii ani. În adevăr, din cauza recoltei slabe de cereale păioase din 1935, care va avea să fie valorificată în condițiuni mai puțin prielnice de cât în 1934, valoarea produselor vândute din recolta nouă nu va putea fi superioară celei din anii precedenți; iar pe de altă parte creșterea cantităților disponibile peste nevoile consumului intern va fi contrabalansată atât de scăderea prețurilor pentru cereale cât și de ur-

Prin urmare, dacă în primele 3 regiuni din vechiul regat, vânzările în oboare indică o înviorare față de anul precedent, înviorare care s'a menținut și în a doua jumătate a anului agricol expirat (adică în primele 6 luni

care continuă a prețurilor produselor industriale necesare agriculturilor.

Deasemenea, se vor păstra importante deosebiri regionale în situația economică, aceasta rămânând cu totul precară în Basarabia de sud, inclusiv județele limitrofe din Moldova și Dobrogea, unde populația va avea nevoie chiar de o acțiune de ajutoare, și destul de dificilă în Oltenia. În schimb, în restul țării și în special în județele de pe platoul Transilvaniei, situația veniturilor agriculturilor se va ameliora.

„Cum înțeleg românismul“.

La începutul lui Oct. dl prof. univ. Rădulescu-Motru a ținut o conferință la Institutul social român din Basarabia. Intre altele, dsa a spus: „naționalismul nostru de până acum este o concepție de împrumut, care a putut să-și aibă oportunitatea sa politică în trecut. Dar el nu mai poate fi un crez al vieții noastre naționale trebuie să fie acela care iese din rădăcinile realității românești. Naționaliștii noștri laudă tot. Găsesc că nu există popor pe lume, mai inteligent, mai estetic, mai religios, mai curajos, mai muncitor ca cel românesc. Iluzionarea este ridicată de ei la rangul unui principiu de stat. Poporul trebuie mai întâi iluzionat asupra firei sale, pentru ca să aibă încredere în viitorul de aur al națiunii. Cine nu practică acest principiu este un defăimător al poporului, un cosmopolit, un trădător.

„Așa au fost considerați de contemporanii lor naționaliști: un Caragiale, un Titu Maiorescu și un Petre Carp. Din această cauză, la noi s'a dezvoltat excepțional și decepționismul. Nici un popor european nu numără atâți decepționați cât numără poporul nostru. Unde te întorci, îi găsești. Tinerii sunt decepționați de bătrâni; bătrânii de tineri. Toți se privesc și se judecă între ei prin prizma iluziunilor înșelate.

„Românismul nu-și întemeiază idealul său pe iluziuni, pentruca apoi să fie sililit să și le apere, prin laude ipocrite. El este o stare de spirit, sau o spiritualitate, întemeiată pe generalizările unor constatări verificate în mod științific.

„Inteligenta, creația artistică și producția economică nu cresc sub farmecul iluziunilor bine ticluite, ci ele își au evoluția lor naturală, care se poate citi și prevedea din cifrele statistice ale omului de știință, care le-a urmărit cu măsurătoarea. Religiozitatea este o recomandatie sigură pentru popoarele capabile de o cultură înaltă.

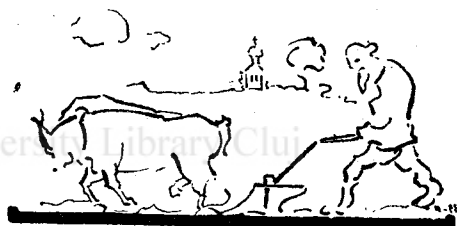
„Românismul nu apelează la ură, cum nu

apelează nici la iluzii. El apelează la sentimentul realității. Românismul este o spiritualitate realistă.

„Românismul cere omului de stat român un spirit realist, atât măcar cât cere și bunul simț dela orice om cu judecată. Experiența anilor de romantism politic, prin care se pare că fiecare popor trebuie să treacă, românismul cere s'o considerăm încheiată.

„Românismul nu are o ideologie, pregătită gata, din care să se inspire legiunile viitoare ale Statului românesc, și toate principiile de conducere ale acestuia. Românismul este o stare de spirit care va înlesni pregătirea unei ideologii deacum înainte; în orice caz va opri pe conducătorii statului românesc ca să urmeze pe drumul greșit de până astăzi.

„Românismul se rezumă, în cele din urmă, într'o singură poruncă: să înțelegem spiritul vremii în care trăim: trăim într'o vreme în care fiecare popor se străduiește să-și construiască viitorul prin forțele sale proprii și reale“.

Reviste și gazete primite la redacție:

„Măine“ an. I, no. 1, red. Al. N. Alexandrescu, București.

Plaiuri Săcelene an. I, no. 7 și 8—9, Satlung-Săcele.

Slova an. I, no. 1 și 2, Botoșani.

Țara Bârsei an. VII, no. 4 și 5, Brașov.

Țărănismul Bănăștan an. I, no. 1, 2 și 3, Timișoara.

Viața Basarabiei an. IV, no. 7—8 și 9, Chișinău.

Brazdă nouă an. I, no. 9, Craiova.

Gazeta Ciucului an. VII, no. 141, Gheorgheni-Ciuc.

Glas Românesc an. V, no. 173, Odorheiu.

Graiul Maramureșului an. IV, Sighet.

Acțiunea Maramureșeană an. VII, no. 11, Sighet.

Secerea Teleormanului an. I, no. 7, Turnu-Măgurele.

Graiul Tineretului an. I, no. 1, Turnu-Măgurele.

Tineretul an. I, no. 1, Călărași.

Gazeta Bihorului an. I, no. 1, Oradea.

Gazeta Brașovului an. I, no. 18, Brașov.

Munca an. XIII, no. 6, Ploești.

Scânteia an. VI, no. 7—9, Gherla.

Solia Dreptății, Orăștie.

Vlașca an. IV, no. 18, Giurgiu.

Gândul Vremii, Iași.

Cooperanția, București.

ȘCOALA DELA CÂMPULUNG, carte în 536 pagini, editată de Partidul Național Țărănesc, Organizația Tineretului. București. 1935

Cine a fost la Câmpulung și a trăit atmosfera de mare tensiune intelectuală și de-o deosebită legătură sufletească, când citește această amplă dare de seamă, nu poate să aducă alt omagiu zilelor petrecute în una din cele mai pitorești regiuni ale țării, decât să exprime aceleași sentimente, cu frumoasele cuvinte din prefața acestei cărți a d-lui președinte Ion Mihalache: „Nu viciu putea uita cele cincisprezece zile dela Câmpulung de viață comună de familie politică, cu atmosferă de idealism și entuziasm tineresc, dătător de mari speranțe în mersul Partidului nostru.”

În adevăr, zilele dela 1—15 August ale anului acesta, au fost un prilej de a ne convinge nu numai de adevăratele realizări — pe teren economic și cultural — ale președintelui nostru Ion Mihalache, ci de a ne putea considera niște ucenici „cari am venit să facem practică în vastul și frumosul atelier politic al omului care, imediat după războiu (5 Dec. 1918) a dat alarma, chemând pe țărani să lupte pentru drepturile lor. Aceasta nu înseamnă că activitatea d-lui Ion Mihalache a început numai după războiu. Cu mult înainte de război, dl Președinte Ion Mihalache a luptat nu numai pe teren politic, ci a luptat pe teren economic și cultural, creind cooperative și obștii pentru a elibera pe țărani de sub exploatarea latifundiarilor.

Dl Președinte Ion Mihalache, cu un deosebit elan și dragoste față de tineret, a stat zilnic între cursiști. Prețioasă i-a fost prezența, dar mai prețioase i-au fost sfaturile și îndrumările. Nu era chestiune, în care tineretul angajat în discuții chiar vehemente, să nu fie lămurit, prin acel dar deosebit de a rezolva orice problemă, de dl Președinte.

Dela orele 9 dimineața, când începeau cursurile, până seara târziu dl Președinte Ion Mihalache era cu noi, interesându-se în orele libere de cele mai diverse chestiuni ce frământă tineretul. Mare mi-a fost mirarea când am auzit spunându-ne, să ne deschidem sufletele și cu sinceritate în vorbă și gândire să abordăm orice chestiune.

În fiecare zi stătea cu alt grup de vorbă.

Când a stat de vorbă cu noi (Ardeleanii) atât la masă, cât și în sala de cursuri, am observat că d-sa cunoaște foarte amănunțit problemele ce frământă Ardealul, atât spiritual, cât mai ales economic și politic. Dela dificila problemă a Moșilor și Maramureșului, până la psihologia intelectualului ardelen și la problema minorităților, toate îi sunt familiare.

În cartea cu titlul „Școala dela Câmpulung” sunt adunate toate conferințele ce s-au ținut la această Academie Politică, fără precedent în țară la noi. Din cuprinsul cărții se poate observa că aceste conferințe au fost de mai multe categorii. Prima serie de conferințe a fost de ordin general, a urmat o serie în legătură cu viața satului; diversele lui aspecte studiate sub formă de monografii, o serie în legătură cu pro-

gramul partidului și mai ales posibilitatea de integrare a tineretului în cadrele acestui program, iar ultimele capitole se ocupă cu realizările ce s-au făcut și cari au fost cercetate de tineret, precum și diversele solemnități: sărbătorirea vechiului comitet ce a avut de președinte pe dl Nestor Badea și solemnitatea de închidere.

Revenind la conferințe, vedem că în prima categorie au conferențiat d-nii Petre Andrei, Victor Jinga, Ion Răducanu, Rădulescu Motru, Mihail Ralea etc.

Conferința dlui Petre Andrei a tratat despre „Tineretul în viața socială și politică”, din care desprindem următorul pasaj foarte interesant în noua geografie politică și intelectuală a tineretului: „Tinerii noștri trebuie să înțeleagă că forța fără morală e absurdă și revoltătoare, precum forța fără pregătire și pricepere este distrugătoare. De asemenea ei trebuie să-și dea seama, că rostul lor este, înainte de a lua comanda, de a asculta... Studentimea noastră, prinsă în vârtejul luptei politice, având alte preocupări, decât cele de natură științifică, este desigur abătută din calea ei și îndepărtată dela studiu și știință.

A doua conferință este aceea a dlui Prof. Victor Jinga, dela Academia Comercială din Cluj, referitor la „Idealuri tineresti și organizare politică”. După ce arată cadrele și obiectivul unei mișcări politice, d-sa spune despre mișcarea țărănistă următoarele: „Țărănismul este revoluționar pentru că sub steagul lui se înfăptuește deșteptarea clasei țărănești și împlinește pe seama celor mulți dreptatea socială, acest suport moral necesar societății umane. Țărănismul va fi o înfăptuire mare numai în măsura în care această înfăptuire va avea un caracter revoluționar.”

Conferința dlui Prof. I. Răducanu, despre „Țărănismul înainte de războiu”, pune în lumină trei aspecte ale acestei mișcări: aspectul, cultural, economic și social. În capitolul care se referă la aspectul economic și social, dl Răducanu vorbește despre Ion Ionescu dela Brad și Eminescu, ca făuritorii spirituali ai țărănismului de mai târziu. Sigur că această mișcare cu adânci fibre în societatea noastră dinainte de războiu nu putea rămâne fără să influențeze structura ei. Amintind pe C. Stere cu poporanismul dela Viața Românească, nu face decât să arate diferitele aspecte ale acestei vaste probleme. În continuare dl Răducanu analizează cooperația dinainte de războiu ca element determinant în creierea conștiinței de clasă la țărănime, repetând vorbele dlui Președinte Ion Mihalache, că „Cine nu este cooperador nu poate fi țărănist”. Dintre cooperatorii mai însemnați, afară de Ion Ionescu dela Brad, amintește pe Dimitrie Butulescu, P. S. Aurelian, Spiru Haret, C. Stere etc.

Tot în cadrul conferințelor de orientare generală a vorbit dl Rădulescu Motru despre „Ideologia Statului Țărănesc”, arătând cadrul posibil de realizare

a acestui stat: „Partidul Național-Tărănesc și-a ales un alt element care să stea la baza realizării statului național. El și-a ales elementul populației țărănești. Pe sufletul acestei populații vrea el să potrivească organizarea statului român din viitor și de aceea în programul acestui partid stă statul țărănesc.”

Dl Profesor Mihail Ralea continuă linia de gândire începută de dl Rădulescu Motru și face deosebirea sau mai bine zis arată legătura ce există între Naționalism și Tărănism. Naționalismul se poate explica în funcție de tradiție, formată din tradiția culturală, istorică, familiară, juridică, de instituții și în funcție de voința de a forma o națiune.

Înainte de a termina cu acest mare capitol, trebuie să amintesc și interesantele date asupra vieții lui Dobrescu-Argeș, acela care a înființat pentru prima dată o formațiune politică cu caracter agrar la noi în țară: Partida Tărănească. Datele adunate de dl Armand Călinescu sunt din cele mai interesante și pun în adeverată lumină pe unul din luptătorii cei mari pentru țărănime. Dela munca grea, începută în cadrele școlii din satul Mușătești, până la munca depusă pentru cauza țărănească, reușind cu Dincă Schileru ca să pună bazele Partidei Tărănești la 20 Iulie 1882 în comuna Bălteni, Dobrescu Argeș n'a pregetat un minut de a nu lupta pentru cauza țărănimei. Moțiunea votată mai târziu cuprindea următoarele principii: Respectarea și aplicarea legilor, Mijloace pentru cultura solidă profesională a țăranilor. Deplina exercitare a drepturilor constituționale, Independența țăranilor în alegeri, Îmbunătățirea soartei muncitorilor pe toate căile.

Însă Dobrescu Argeș a fost foarte mult persecutat de regimul politic de atunci și din ceea ce povestește el îți lasă impresia unui om mare la suflet, dar părăsit și chiar înșelat de toți: *Tânăr, fără experiență, fără mijloace fără prieteni, a trebuit singur să merg să-mi făuresc armele, să câștig cu sudori de sânge știința de apărare în mijlocul lipsurilor cumplite și de tot felul, înconjurat de dușmani puternici, de amici falși și trădători, cari de atâtea ori mă spionau în toate actele vieții mele, întinzându-mi curse. Un potop de persecuțiuni s'au vărsat asupra mea. Câte am suferit, câte am îndurat, cât am fost înjurat, batjocorit în tot ceea ce are omul mai sfânt și mai scump. Rudele, prietenii mei, lociți și dânsii. Mie, ca om, toate drumurile închise, toate mijloacele tăiate, am pierdut soția, am pierdut micile mele economii făcute înainte de a fi deputat; mi-am dat diurna pentru susținerea gazetei. Am luat un titlu universitar, o diplomă de doctor în drept spre a-mi susține viața, dar nici până acum nu mi-au vizat-o. Pentru ce toate acestea? Am vrut a-mi vedea alegătorii mei în satele lor, am fost arestat și amenințat cu moartea de voiu mai păși într-o comună rurală. Furia persecuțiunilor politice au împins-o până acolo, ca nimeni să nu mai aibă contact cu mine, parcă aș fi fost ciumat. Am fost atacat cu cruzime în Cameră pe rând de partide și oamenilor și gazetele acestora au vărsat asupra mea toate sudălmile și încredinările ce le-au venit sub condei. Gazetă zilnică*

nu aveam să mă apăr contra lor; a trebuit să tac, suferind cel mai îngrozitor chin al omului nevinovat, ani după ani. Asupra nici unui om politic cin țară nu s'a vărsat atâtea venin de necaz, ca asupra mea. De multe ori bolnav, părăsit, lipsit de mijloace, hăduit de dușmanii noștri, petreceam zile mai negre și mai amare ca în ocean. Toate acestea pentru cauza țărănească, al cărei apărător am fost și sunt... Am suferit în tăcere totul, am uitat pe răufăcătorii mei și am dus lupta mai departe cu aceiași căldură și convingere. Astăzi chestia țărănească strălucește luminoasă ca soarele. Ea este la ordinea zilei. Luați seama: dușmanii au renunțat la violentele amenințări și persecuțiuni. Au schimbat tactica în lingușiri, în făgădueli, în vorbe ulci. Tactica aceasta este cea mai primejdioasă. Fiți atenți să nu ne înecăm la mal.

În al doilea capitol se află probleme în legătură cu satul. Dela Monografia culturală și acțiunea culturală a dlui Rădulescu Motru, până la Monografia istorică a satului a dlui A. Boldur, la Monografia sănită a satului a doctorului Prof. Mezincescu și Monografia geologică și geografică a satului a dlui M. G. Filipescu, se perindă întreaga problemă a satului.

În ultimul capitol se află probleme în legătură cu programul partidului. În acest capitol, problemele mari, ca politica muncitorească (Petre P. Sucișu), Legislația muncitorească (N. N. Matheescu), Politica comercială în statul țărănesc (Vasile Serdici). Cooperăția țărănească (Gr. Mladenatz), sunt analizate din toate punctele de vedere și integrate în cadrul programului.

Această carte reprezintă obolul organizației Tineretului din Partid, de sub conducerea dlui I. C. Petrescu, prin directa supraveghere a dlui Președinte Ion Mihalache, pe altarul culturii politice.

Augustin Tătaru

PARTICIPANȚII DIN ARDEAL LA CURSURILE DELA CÂMPULUNG

Alba: Dr. Dorin Pop, Aldea N. Ioan, Izidor Las'o, Ing. Medrea. Arad: Ioan Ungureanu. Bihor: Gh. Popescu-Ceica. Caraș: Silviu Drăghiciu, Const. Negrea. Ciuc: Th. Anastasiu. Cluj: Iuliu Gheție, Aug. Tătaru. Făgăraș: Ioan V. Zăgan, Ioan Aron. Hunedoara: Iosif Demea, Iosif Roman. Maramureș: Nicolae Pop. Mureș: Ioan Oancea-Ursu. Năsăud: Cornel Pop. Sălaj: Valeriu Oșanu, Alex. Aluaș (Manoșd), Ionel Ciobanu, C. Pereni, Petru Pop, V. Cherecheș, Camil Sucișu. Satu Mare: Ștefan Anderco, I. V. Tarția. Sibiu: Mircea Stoich'ță. Someș: Dr. Victor Șoldea, Teofil Soptărean. Târnava Mare: Roman Moldovan, Bucur Schiopu. Timiș: G. Vasilescu. Turda: Simion Aron, Vasile Vlas.

avem cifre, a avut o natalitate în medie de 32%, iar mortalitatea de 23%. În Vărădia natalitatea dela 1871—1933 a fost de 19%, iar mortalitatea de 26%.

Prin urmare natalitatea din Vărădia a fost cu circa 13% de locuitori mai mică decât cea din Transilvania, iar mortalitatea cu 3% mai mare. În proporții la 100 Vărădia avut natalitatea cu 41% mai mică decât Transilvania, iar mortalitatea cu 13% mai mare. Aceasta înseamnă că în Vărădia natalitatea a intervenit în deficitul suferit cu $\frac{3}{4}$, iar mortalitatea cu $\frac{1}{4}$.

Ca influență asupra depopularii e și scăderea numărului căsătoriilor, urcarea numărului divorțurilor, concubinajele și căsătoriile de probă.

În ce privește raportul dintre natalitate și starea economică, culturală, socială și igienică, din statistici d. Dr. P. R. ajunge la următoarele rezultate: „În rezumat natalitatea diferențiată în raport cu cei patru factori anchetati, este foarte scăzută la populația înstărită la cea cu nivel cultural și social superior și care trăiește la un standard igienic potrivit“, p. 32.

Sunt importante rezultatele obținute prin raportul între starea civilă a născuților-vii și nivelul celor patru factori, cu concluziile: „a) că părinții cari trăiesc în concubinaj au contribuit dela 1920—33 mai mult la reducerea numerică a născuților-vii, decât cei căsătoriți civil și b) că familiile căsătorite civil își reduc numărul copiilor mai ales în clasa cu nivel economic, social și igienic superior, iar cele cari trăiesc în concubinaj în clasa cu nivel inferior“, p. 35.

Din ancheta asupra fertilității și fecundității femeilor reese o fecunditate apropiată de normal, în schimb o fertilitate foarte redusă din cauza numărului mare de avorturi, acestea atingând proporția fantastică de 67 la sută din totalul nașterilor. Fecunditatea și fertilitatea sunt calculate în raport cu vârsta și starea economică, în raport cu vârsta la care femeile și-au început viața conjugală, în raport cu numărul soților pe cari i-au avut și în raport cu numărul căsătoriilor contractate și știința de carte a femeilor.

Din concluziile ce le trage d. Dr. P. R. și din schema alăturată acestora reese clar căile depopulării din Vărădia. Căile sunt: natalitatea redusă (aceasta e mai importantă pentru Vărădia), apoi mortalitatea mare și emigrațiunile. Leasemenea sunt arătate mijloacele și cauzele depopulării.

Drept mijloace de reducere a fecundității sunt date metodele anticoncepționale, iar a reducerii fertilității: avorturile. Reducerea fecundității și fertilității e influențată prin concubinaje, căsătorii de probă, recăsătoriri multiple și neînțelegeri.

Cauze ale reducerii fertilității sunt date: 1. Vanitatea femeii; 2. Concepția materialistă a adulților; acestea fiind cauze primare, iar secundare: 1. Vârsta prematură dela începutul vieții conjugale; 2. Lipsa de educație a fetelor adolescente și 3. Luxul în îmbrăcăminte.

E interesantă constatarea că „natalitatea redusă a avut loc îndeosebi în clasa populației cu nivel economic

bun, și în cea cu nivel cultural superior“ și care dovedește un egoism exagerat și o mentalitate ce trebuie combătute.

Documentarea științifică a studiului dlui Dr. P. R. trebuie apreciată la justa ei valoare, redând realitatea stării populației bănățene în toată tristetea ei și arătând cauzele depopulării acestei părți de țară. În 20 de ani, populația bănățeană dela sate a pierdut 50.144 locuitori. În loc de reînnoire crescândă — cum e normal — populația bănățeană se apropie de moarte. Studiul amintit al dlui Dr. P. R. trebuie să determine o acțiune politico-socială de aducere la normal a natalității populației bănățene, cum și înlăturarea celorlalte cauze de depopulare, creșterea populației fiind importantă din punct de vedere social și național, dovedind vitalitatea și bunăstarea populațiunii și măbind cadrele muncitoare ale națiunii.

Așteptăm cu interes publicarea rezultatelor anchetei demografice din Banloc și Jablanița.

Adrian Mihalea

Gromoslav Mladenatz: Istoria gândirii cooperative.
București 1935. Pag 252. Prețul 140 lei.

Apariția unei cărți economice, când ea e tipărită în limbă românească, și mai ales când e scrisă de un om cu cunoștințe verificate în acest domeniu și cu un cuvânt greu în soluționarea problemelor ce alcătuiesc agrenajul social și economic actual prin cooperatie, e un eveniment, care nu poate fi lăsat să treacă, fără să fie relevat.

Adâncirea problemelor cooperativei, născute dintr'o necesitate evidentă, este necesară, atât pentru a păstra mișcării caracterul ei specific, cât și pentru a o scoate din spațiul necunoscutului la lumina adevărului.

D. Mladenatz, în cartea sa, destul de voluminoasă, căutând să ne dea o descriere cât mai complectă a mișcării cooperative, ajunsă azi o forță mondială, ne pune la îndemână o literatură foarte bogată a tot ceea ce s'a gândit isînfăptuit în acest domeniu.

Lăsând la o parte descrierea înjgheburilor instinctive, născute — după cum arată — la Babiloneni, Greci, Romani, etc., despre cari vorbește la începutul cărții, caută să trateze mai intens, la capitolul „Premergătorii“, cu multă pătrundere și discernământ, pe toți acei gânditori, ale căror teorii, sau mai bine zis utopii, au premers concepțiilor cooperatiste. La acest capitol, desprindem nume ce au ilustrat galeria gânditorilor și realizatorilor, mai mult sau mai puțin durabile, în domeniul cooperativei. P. C. Plockboy, John Bellers, Robert Owen în Anglia, Charles Fourier, Philippe Buchez și Louis Blanc în Franța, sunt gânditori cari, cu toate că au avut deosebire de vederi în ceea ce privește doctrina și fapta cooperativă, totuși, aprofundând cauzele cari au dus la mizeria societății și indicând soluțiile de remediere, au contribuit la formarea unei concepții cooperatiste și la fixarea principiilor de bază, pentru organizarea și funcționarea institutelor moderne de acest fel.

Alături de contribuția teoretică a „Premergătorilor“, s'au cristalizat în realizări durabile, încercări, în domeniu și împrejurări diferite, cari sunt înfățișate în capitolul al II-lea: „Infăptuirii“. Rochdale Society of Lquitable Pioneers, dela 1844, în care și-au pus nădejdea, încununată de succes, câțiva țesători din Rochdale; Cooperativele Schultze-Delitzsch „adequate nevoilor specifice ale meseriașilor și chiar comercianților“; înjghebările de lungă durată, mai ales în lumea sateilor, ale lui Raiffeisen ; sistemul cooperativ, caracterizat ca un compromis între acela al lui Raiffeisen și Schultze, al lui Haas, realizările lui Luzzatti și Wollenborg în Italia, ale lui Sone în Danemarca, toate sunt cercetate și înfățișate în lumina obiectivității, așa cum s'au înjghebat în domeniile variate ale activității omenești.

Dar, pentruca „urmărirea gândirii cooperatiste să poată fi ușurată“ — spune d. Mladenatz — e bine să se știe străduințele ce s'au făcut și se fac încă, pentru a creia o organizație unitară a mișcării cooperatiste mondiale. Și astfel ne înfățișează, în capitolul V, începând cu cea dintâi organizație internațională a mișcării, întemeiată la 1835 „Societatea tuturor claselor ale tuturor națiunilor“ toate înjghebările similare, până în zilele noastre, ca : Asociația amicilor cooperatistei de producție dela 1892, Alianța cooperativă internațională, Liga internațională a cooperativelor agricole, Comitetul internațional al relațiilor intercooperatiste, etc. etc.

Un capitol deosebit de prețios, în studiul dlui M. Mladenatz, este acela închinat curentelor de idei în mișcarea cooperativă. Concepția liberală, influența pedagogiei sociale, Socialiștii asociaționiști, Sindicalismul modern, Creștinii social, Solidarismul, Socialismul de gildă, precum și noule forme de economie organizată, sunt cercetate în mod atalail și rediate cu atitudinea ce au avut și au față de acțiunea cooperativă.

Prin scoaterea acestei cărți, concepută într'un spirit obiectiv, într'un stil limpede și pe înțelesul tuturor, d. Mladenatz a pus la îndemâna celor ce vor să cunoască și să adâncească ceea ce s'a cugetat, scris și înfăptuit în acest domeniu, un călăuzitor, și a dovedit încă odată, că-i un bun cunoscător al doctrinei și faptei cooperative.

Mihail Bota.

Țărănismul Bănățan. Revistă politică, economică, socială, apare de două ori pe lună la Timișoara, sub conducerea d-lui Dr. Gh. Ciorman.

Dela 1 Octomvrie apare la Timișoara această revistă cu coperta verde, în 16 pagini, sortită să răspândească în Banat gândirea țărănistă. Noi, de aci dela Cluj, nu ii trimitem un salut și o urare convențională, ci o sinceră și adânc simțită îmbărbătare pentru parcurgerea cu bine și cu folos a drumului drept și luminos pe care și l-a ales.

Țărănismul devine tot mai mult, dincoace de Carpați, o realitate spirituală și de fapt, care încălzește sufletele și luminează mințile mai ales ale tinerei generații. Ardelenii și bănățenii își dau tot mai mult seama de valoarea intrinsecă a doctrinei țărăniste, prin excelență românească și cuprinzând orientări des-

prinse exclusiv din realitățile și necesitățile românești.

„Țărănismul Bănățan“ vrea să fie și un îndreptar practic pentru țărani, a căror conștiință de clasă vrea să o trezească în vederea realizării apropiate a noului Stat Țărănesc.

Scris bun este semnat în ultimul număr de d-nii dr. Gh. Ciorman, ing. V. Bardan, ing. P. Ciocărlan și Radu Moica.

Redacția și administrația revistei sunt în Timișoara I., Piața Unirii II și abonamentul anual este de lei 150.

V. J.

Viața socială C. F. R. Apare la Satu-Mare, lunar, de trei ani, sub conducerea d-lui Vasile Vior.

Lumea numeroasă și muncitoare ceferistă are nevoie în orele libere de răstoirea unei reviste, care pornită din mijlocul ei, să o introducă în probleme culturale, profesionale, economice și sociale. Și „Viața socială“ îndeplinește frumos acest rost, condusă fiind de un om priceput și de bine, care prin munca de fiecare zi trăește printre ceferiști.

Ultimul număr din Octomvrie are următorul suram : O eră nouă la C. F. R., G. Carara : Impotriva batjocurii serisului și graiului nostru ; Prof. Dr. V. Jinga : Trenul, gara și țara ; Prof. Dragoș : Paradisul României, etc. — Redacția și administrația la director și abonamentul lei 20 anual.

V. J.

COMITETUL DE REDACȚIE :

AX. S. BANCIU, GH. DRAGOȘ, I. GHEȚIE, V. JINGA,
A. MIHALCA, I. OANCEA, PAVEL PAVEL, A. POPOV,
B. SCHIOPU, C. SUCIU, A. TĂTARU

*

ABONAMENTE 60 LEI ANUAL
DE ONOARE 300 LEI

Redacția și administrația :

Prof. VICTOR JINGA, Calea Mareșal Foch 63, Cluj

Redactor responsabil: Dr. GH. DRAGOȘ

Tip. Națională S. A. Cluj, Str. Regina Maria 36

